Է. ՏԱՐԻ | ԹԻՒ 1,936 | Կ. ՊՈԼԻՍ. 1903 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1—14 | 16 ԶԻԼ ԳԱՏԷ 1320 — 1 ՇՈՒԳԱԹ 1318 | ՇԱԲԱԹ

بوزانتيون
بوزانت كچيان

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Վերջապէս, Կիլիկիոյ Թեմականք ի բենց բողոքանքին պիտի հասնին 15—20 օրէն, և փափաքելի է որ յառաջիկայ Փետրուարի 13ին կամ 14ին, որ տօնի օրեր են, ձեռնադրութիւնը տեղի ունենայ Սսոյ մէջ, որպէս զի այս անգամ ալ Մեծ Պահոց մէջ Սեղանը բանալու անկանոնութեան չհարկադրուին Սսեցի եկեղեցականք։ Հեռաւորութեան եթէ որոշենք մեր ձայնն որ և է նշանակութիւն կրնայ ունենալ յԵրուսաղէմ, պիտի խնդրէինք որ Կաթողիկոսական պատարագը այդ կէտն ի նկատի ունենալով, յաւելեալ չխառնեն Ս. Տեղեաց մէջ, կամ ի ճանապարհին տեղ և անդ փառաւորական ցոյցերէ հրաժարուած, և փութով փութան հասնիլ իրենց նպատակէն ի Սիս, ինչպէս բռի, Փետրուար 13էն կամ 14էն գէթ վէկ մը երկու օր յառաջ, բան մը որ անկարելի չէ։ Աչխարհականներուն եթէ ներելի չէ պասել Մեծ Պահոց մէջ, կրօնականաց եւ պատեհ ներելի պէտք չէ ըլլայ օրէնքը խաթարել, ժամանակին ծանուցումներ ընելու համար կարելի է հեռագրաւ հրահանգ տրուիլ Կիրակոս Սրբազանին։ Այսպէս ոչ՝ ճարկ պիտի ըլլայ սպասել մինչեւ Մարտ 22. Լուսաւորչայ տօնին, յորում միայն բաց պատարագ կ'մատուցուի եկեղեցեաց մէջ։ Բայց այս նախընթացները պիտի ունենա՞ն Կիլիկեցիք և Ն. Սրբազնութիւնը, չենք յաւսար. հետեւապէս, փնտռեցէք։

. *. Արդարև, ձեռնադրութիւնը խնդիր մը չէ, փութ դիտելով, չենք կրնար անհամբեր ժողովուրդ մ'եղ ըսել Կիլիկեցւոց համար — վասն զի հակառակը ցոյց տուին բազմած տարիներէ ի վեր։ — Ճ հետեւաբար, այն անհամբերութեան ցոյցն որ տեղի ունեցաւ վերջին պահուն — Տ. Սահակ Սրբազանին Կաթողիկոս չօծուած յիշատակութիւնն ը նել եկեղեցեաց մէջ — մեք հակառակ ենք հաւատալու թէ տեղացի եկեղեցականաց կամ պատուիրակ Սրբազանին մէկ խրատն ցուցուէ վերագրելի է, քանզի 8 տարի սպասողը կրնար — այլ եւ սպասնոլած գործի մը համար — 20 օր ալ սպասել և օրինաւորութիւնն ըստ ամենայնի յարգել։ Անմ'որքան փափաքելի է որ օրինապահութեան յարգը, եկեղեցական կարգապահութեան օրինակը, վերէն գայ։ Ինձ կ'հաւատա՞ն թէ նորոգ Մկրտիչ Կաթողիկոսի յիշատակութիւնը չէր եղած Կիլիկիոյ եկեղեցեաց մէջ, մինչեւ որ չօծուեցաւ։ Կարելի է որ ուրիշներ ի Սիս թէ յիշատակի օրինակը տուած ըլլան այդպիսի օրինազանցութեան, այլ մեք միթէ զեղ ծուռմները՞ն, օրէնքը բանաթափողները՞ն պիտի հետեւինք։

Եւ արդարև, ինչ ըսել է Կաթողիկոսական ձեռնադրութիւն և օծում. — այսպիսի տարրողութիւն մը Հայ. Եկեղեցին ունի՞ թէ չունի։ Ինչ է տարողութեան նշանակութիւնը, լոկ ձեւակերպութի՞ւն մ'է, թատերական հանդիսաւորութի՞ւն մ'է, ամանիններ վայելելու համար սարքուած, խարխլապատիր ցուցահանդէ՞ս մ'է, միամիտ ժողովուրդն հրապուրելու և անկէ դրամ քաղելու համար։ Եթէ այխարհականներէն ոմանք տամ մը ըլլան թէ պարագաները են այսինք, պարզապէս խեղկատակութիւններ են, կրօնականք առաջինը պիտի ըլլային զայն ըմբռնելու և հակառակը պնդել։ Եթէ արդէն Կաթողիկոս եղած է Տ. Սահակ Սրբազան, ինչ հարկ ձեռնադրութեան ժամանակ կոչում կատարելու յիշատակութեան ի Կաթողիկոսութիւն, ո՞րչափ մեծածախս կարգեր և հանդիսաւորութիւններ կատարելու, մէկէ աւելի եպիսկոպոսներ հաւաքելու Հոգւոյն օգնութ չնորհքը հայցելու և մ'իւռոնելու են։ Են։ Կ'փափաքէի որ այս երկարաբանութեան մէջէն ելնէինք վերջացնելու։ Մնաց որ թէ պարզ քննութիւն թէ Կաթողիկոսին

համար սկզբունքը միեւնոյնն է։ Ինչպէս տիրացու այսինչը դեռ քահանայ չձեռնադրուած քահանայ, Տէր Հայր չի կոչուիր, նոյնպէս եպիսկոպոս մը Կաթողիկոս չօծուած չէ Կաթողիկոս։ Մեծերուն համար տարբեր կչիռ, փոքրերուն համար տարբեր կչիռ կարելի չէ։ Ուրիշ անգամ ալ յիշեր էինք այս կէտն և կ'յաւելունք որ այս անգամ ալ սահմանեցանք այսքան պարզ ճշմարտութեան մը վասին եղած զանցառութիւնը սուաննիչ ըննելու։ Անտեղի բծախնդրութի՞ւն, ըսեն Թերեւս ոմանք. բայց ըստ իս, կ'կրկնեմ, սկզբունքի կարեւոր խնդիր մը կայ հոս, որուն արդիւնքը կ'ըլլայ եկեղեցականաց իրենց կ-զմակերպած, մեր Նախնեաց կտակած կրօնական վեհաչուք արարողութեանց որ մէջը, նշանակութիւնն իրենց ձեռքովը կտրել. Հայ Եկեղեցին քննադատելի ընել օտար եկեղեցականաց աչքէ, ժողովրդեան հաւատքը խախտել, զայթակղեցնել. — «Օրէնք իմձեա առաջնորդաց են» կամ «արարողի օրէնք ո՛չ գանցի նման Թիճր մեկնուած սկզբունքներ մասերին փոխթելով և այս ամէնն ինչ բանի համար, 10—20 օր ալ չհամբերելուն համար։ Եթէ յառաջիկայ ձեռնադրութեան ժամ ձեւ մը մէջ էն ով ներկայ գտնուի Սսոյ Մայր Եկեղեցւոյն մէջ ըսելով թէ արդէն Կաթողիկոս եղած է Ն. Սրբազնութիւնը և յիշատակութեան արժանացած Ս. Պատարագի մէջ, ի՞նչ հարկ ձեռնադրութեան և օծման, որք այլ եւ աւելորդ են. ինչ պիտի ըսէք, կ'աղաչեմ, ո՜վ Մաղաքիա Սրբազան։

. *. Բայց այժմ այդ եղածն եղած է, և ինչպէս ըսինք. հաւանական է որ առաջնորդ կամակցութեան կամ կանխաւ հաւանութեան Ընտրելոյն եղած ըլլայ. իսկ առկէ վերջինները անշուշտ Նորին Ամենապատուութեան պատասխանատուութեան տակ պիտի ըլլան, ուսկից խուսափողական չկայ։ Առաջին դիտողութեան առնելիք, աչքի զարնելիք կէտն է դարձեալ յեղափոխուելու ինչպէս որ անցեալ որ հրատարակուած Աստանայի Թղթակցութեանէն տեսնուեցաւ. Կիլիկեցիք կ'երեւայ թէ պատարագամատոյցին նախնական բառերով նմանութեամբ պահելով «Եւս առաւել զԵպիսկոպոսապետեան մեր և զպատուական Հայրապետեան ամենայն Հայոց»ին բերեր կցեր են «Մեծի Տանն Կիլիկիոյ» պարբերութիւնն և այնպէս կ'յիշատակեն իրենց Կաթողիկոսը։ Նո՛ւ ըսենք որ այդ «Մեծի» ածականն ալ նոր աւելցած կ'երեւայ։ Կործեա ԹէՆ ըլլա՞ն մարդիկ, ըլլա՞ն հաստատութիւնք, քանի իրապէս վար իյնան, փոքրկանան, ո՛րքան տեւէր իրականութիւնը մասնակելու համար խոշոր բառերով ինքզինքնին մխիթարել, խաբել կ'փափաքին։ Ի՞նչ մեծնութիւն է այդ որ քանի մը փլփլած անձնականներու և կէս կույս, կէս անօթի պարող 2—3 խեղճ ու կրակ վիճակներէններու վրայ ծածանուող է այսօրն «Տանն Կիլիկիոյ» ինչպէս նաեւ «Սսոյ կամ Սսայ» ընկալեալ բանաձեւեր են, այս՛, բայց այդ աւելցնեք «Մեծ» բառը, որ Բիւզանդեանթեան հինի ազրին չերած, դժուարացած բառերէն մէկն է, որ Աթոռոյն այսօրուան իրական վիճակին բոլորովին անհամապատասխան է, եւ աւելի դառն հեգնութեան մը երեւոյթ ունի, պէտք է վտարուի։ Այս առաջին, բայց առկէ աւելի կարեւորը կայ։ Ամէն անկողմնակալ, արդարասէր, ողջամիտ Կիլիկեցի՝ ըլլայ աշխարհական, ըլլա՛յ եկեղեցական, ուշադրութեամբ կարդալով պատարագամատոյցը, պէտք է ընդունի թէ այնտեղ բանաձեւուած յիշատակութիւնն իրենց Կաթողիկոսին չի յարմարիր, թէ իրենց ըրածը նշխար մ'է, թէ «Ամենայն Հայոց»ը և «Տանն Կիլիկիոյ»ն բոլորովին իրարու ներհակ, հակառական խօսքեր են. թէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութիւնը չառ դարերէ ի վեր անզամշուած է ոչ միայն յԻրաւի կամ յանիրաւի, թէ այս եկեղեցական առաջնութի՞ւնը, առաջնութիւն, չըսենք յիշատութիւն, պիտի

ըլլայ այլ եւս միակ. հետեւաբար, ըստ Տէրունական պատուիրանին թէ «Տո՛ւք զԿայսերն կայսեր և զԱստուծոյն Աստուծոյ» Ս. Պատարագի յիշատակութեանը մէջ Կիլիկեցիք իրեն տեղը պէտք է տան Բղդի Հայրապետին, ինչպէս որ կ'ըլլայ Տաճկաստանի բոլոր միւս Թեմերուն, ինչպէս նաեւ աշխարհի որ եւ է մասին մէջ գտնուած Հայ եկեղեցեաց մէջ, և վերջ տան Ամենայն Հայոցի անմարբելի յաւակնութեան. Այս՛, ամէն կրօնաւոր և եկեղեցասէր Կիլիկեցի ո՛չ թէ համոզուելու է տեղացի կղերին տասը հակառակ անձնակ, հասկնալ պէտք ըննելիք առարկութիւններէն, այլ ինք ձեռնէ բանեցնելու է այդպիսիներու վիճայ, որպէս զի ամէն ի՞նչ, առօրոյ ձեռնարկութիւններով, ինչպէս «Ս. Աթոռոյս իրաւունքները պաշտպանելու» եւն. այդ չըլլան այդ բարեկարգութեան, և Կիլիկեցւոց եկեղեցւոյն մեծամասնութենէ այդ մեկուսացումը ըստ արդէն չինծայ, առանձնացումը բան մ'է, որ ո՛ և է ճշգրտաւ բանաւոր հիմ չունի, միայն ըստ միջա վերնեւ, արդէն գիտենք այդ մեր այս պահանջը, որ ամէն ողջախոհ Հայու պահանջն է, աւելի վեհ բարձր կան բան մ'է և սկզբունքի խնդիր մ'է, թէ իրականութեան մէջ Մայր Աթոռին իրաւասութիւնը լոկ անուանական բան մ'է, մէկ է Տաճկաստանցւոց համար, բայց յանուն Եկեղեցւոյ միութեան պէտք է որ այս զոհողութիւնը, զիջողութիւնը ընեն Կիլիկեցիք և մեր Եկեղեցւոյ Թշնամեաց փոխան գէթ մէկ պարտու մ'ալ պակաս ըլլայ թէ «ահ մը ժողովուրդ են և անոնց ալ Լուսաւորչական կոչուած մասն երկու հաւասար բաժանուած է. Կիլիկիո Հայերը չեն ճանչնար Էջմիածնայ Աթոռը»

Մնաց որ արդէն այն օրէն որ Սսոյ Աթոռոյն վրայ Էջմիածնական եպիսկոպոս մը նստաւ, Կիլիկիոյ Թեմը պաշտօնապէս իր մեկուսացումը թողած եղաւ հանդէպ Էջմիածնայ մեծամասնութեան։ Բայց այդ ժամանակին ընթերցուն չարդարացուց այն յոյսն որով Պոլսոյ Կողմնական Վարչութիւնը փոխանակ Սսեցի եպիսկոպոսի մը, Էջմիածնական մը պաշտօնեց, առաջին անգամ ըլլալով, այդ Աթոռը։ Այժմ մեք հաւատոյ ենք թէ ժամանակին բարեկրթութիւնն աւելի մեծցուցած է երկու Թեմականաց զգացմունքները։ Անգ այս անգամ ալ Էջմիածնական եպիսկոպոս մ'է զոր կ'ընտրեն Կիլիկեցիք։ Նոքա Էջմիածնայ օրհնած Միւռոնը կ'առնեն և կ'գործածեն և հաւանութիւնը որ այս անգամ վերջերս ղրկուած նոյն Միւռոնով պիտի օծուի Տ. Սահակ Սրբազան, Էջմիածնական եպիսկոպոսներ կ'մասնակցին ձեռնադրութեան։

Մեք ալ Սսեցի եպիսկոպոսաց մասին խօսիլ չենք գիտեր։ Սսոյ միաբաններէն Պատրիարքներ ունեցած ենք Պոլսոյ, որոց վերջինները են Սարգիս եւ Ներսէս Սրբազանք եւ արդէն մ'ալ չկայ որ առաջադրելի չունենանք։

Եւ Տ. Մկրտիչ Սրբազան Վեհապետեան, որ այժմ քարոզիչ է մեր եկեղեցւոյն, Սսեցի եպիսկոպոս մ'է. Սսական Վարդապետն ալ գիտենք։ Ուրեմն իրենց կ'մնայ այս տեղան, առանց երկար բարակ բանակցութիւններու սպասելու, առանց սակարկման, ինքնաբերաբար Ս. Պատարագի ժամանակ «Եւս առաւել»ին յիշել «զամենայն Հայոց»ին հաւէն Բղդի. Հայրապետը, յետոյ «և զՏանն Կիլիկիոյ զՏէր Սահակ Սրբազան Կաթողիկոսն», Երկրորդ ընելիքնին պիտի ըլլայ Բղդի. Հայրապետին ընտրութեան ժամանակ պատգամաւոր ղրկելով մասնակցիլ ընտրութեան, որով թէ՝ Տաճկաստանեայ ձայնն ու ազդեցութիւնը կ'աւելնայ ընտրութեան մէջ և թէ՝ իրենք մեծամասնութեան հաւատքով բանած մեկուսացման, բառ ժամանակ մեղաց զիջեցէն կ'ազատին։ Կիլիկեցիք այս ընթացքով միայն իրաւունք կ'ունենան բարոյական և տնտեսական աջակցութեան սպասելու Կիլիկիոյ առհաւ

[illegible] Հայերէն։ Մեզ կ'ուզուի որ Տ. Սահակ Սրբազան հաւատարիմ մնալով իր ուխտին առ Մայր Աթոռ, ո՛չ միայն իր ձեռնադրութեան օրն և անդրանիկ Պատարագին Հայոց Հայրապետին յիշատակէ, այլ Բղդի. Հայրապետին եկեղեցական համերաշխութեան և ներդաշնակութեան ձեռքը, օտարներու մօտենալով և իր նոր մեծարանաւ իր բաղդակցին, զայն հրաւիրելով ելքն Սոլայի Կիլիկեցւոց մօտ միջնորդ «Թեմին ռանիկին ու Կիլիկեցին» հրաւիրէ։ Կիլիկիոյ թեմականները հաւաքել մեծամասնութեան և գինել Հայոց Հայրապետին իրեն վայելուչ, պատշաճ տեղը Հայ Եկեղեցոյ ներքին դասակարգին մէջ ծիրելով զինք ի Պատարագի—Հերիք ինչ որ բաժանման մեջ ունինք մեզմէ—։ Բաւ չենք յուսար որ իր այդքան բանաւոր և գեղեցիկ մէկ ձեռնարկը հակառակութեան կամակցութեան պատճառ Կիլիկիոյ ժողովրդեան բանիմաց մեծամասնութեան կազմէն որ վերջին ընտրութիւններու մէջ, իր խոհականութեան և համերաշխութեան փորձը առաւել տուին, այլ Կիլիկիոյ ժողովրդեան խաղաղութեան և միութեան, այնպէս գիտէ որ իր այս մեծամտութեան պիտի գնահատուի իր այս մեծագործութեան, գովելի գործն ինչ որ Սսոյ Աթոռոյն Հրեշտակին և բարձրական աղեղ բազմակարօտ վիճակին մէջ մեծապէս օգտակար պիտի կրնայ ըլլալ, ընդհանուր համակրութեան արժանանալով, և իր անձն ալ յաւերժացնել եկեղեցական պատմութեան մէջ, իբր բաղձացողական միութեան քաղաքական վարչութեան մը քաջալերող։

Արդէն Մայր Աթոռոյ մէջ ներկայ Հայրապետին թէ Տէր-Մինասեանցին օրով—լաւ չենք յիշեր—վերջին մեծ Գէորգ Կաթողիկոսն կազմէ Կիլիկիոյ Աթոռոյն նկատմամբ արձանագրուած բանաձեւերն (*) և ներկայ Սրբազան Հայրապետն իբրև ամէնէն աւելի փափաքող է որ Սիս իր արժանաւոր հաւատացեալ որ առաջ։

Իրաւ է որ մէկ ժողովուրդի և մէկ Եկեղեցւոյ համար երկու Կաթողիկոսներու գոյութիւնն ալ սկզբամբ հակառակ է, Կաթողիկոս բառն արդէն Ընդհանրական Հայրապետ ըսել է և ձեռնադրութեան ու բարողութիւնք ալ տասը կ'պաշտպանին։ Իրաւ է թէ մեք ալ ուղիղ չենք գտներ այն մի քանի եկեղեցականաց կործեցն թէ Ձեյթնցոց օրինակ կ'ըերեն համառօտելու համար թէ ճարտար բան մը չէ մեզ համար մէկէ աւելի Կաթողիկոսական Աթոռներ ունենալը։ Ձեյթնցոց դրութիւնը բոլորովին տարբեր է մերինէն։ Անոնց Պատրիարքները ձեռնադրութեան և օծման չունին, լոկ Արքեպիսկոպոսներ են, և ո՛չ միայն իրաւասութիւնն ունին եպիսկոպոս ձեռնադրելու, միւռոն օրհնելու, և այլն։ Անոնց ղրութիւնն աւտոկեփալեան է։ Օրինակ օգ ձեռնադրութեան համար երեք եպիսկոպոսներ կ'միանան և կ'ձեռնադրեն։ Մեր Աթոռներուն բազմութիւնն ո՛չ թէ սաստաւորականական սկզբունքի մը կամ առաքելական մէկէ աւելի Աթոռներու գոյութեան վրայ հիմնուած է, հապա այլ և այլ հակառակութիւններէ և եկեղեցականաց փառասիրութենէն ծագում առած է. տասն մը մինչև 6—7 ելած է թիւը։ Անոնց մ'ալ մէկ Աթոռի վրայ մէկէ աւելի Կաթողիկոսներ եղած են՝ «Աթոռակից» կոչուելով։ Բարեբախտաբար այս չարաչարումները քիչ քիչ վերցուած են։ Անցեալ դարուն մէջ Գանձասարի Կաթողիկոսութիւնն ալ վերցաւ և ներկայիս մէջ Աղթամարայ պիտակ Կաթողիկոսութիւնն ալ կ'յուսանք թէ այս անգամ վերջնապէս խափանած է, հակառակ մէկ—երկու տեղացի եկեղեցականաց մերժ ընդ մերժ ցոյց տուած փառասիրական ձգտումներուն, և այդ անշուշտ Աթոռին վրայ դարձեալ ի վեր նստող ուշիւթեանց փառաբանիչ նոր պատմութիւն փափաքողներուն։ Բայց Կիլիկիոյ Աթոռոյն մասին խնդիրը շատ աւելի կնճռոտ է, անիկա այժմ անշուշտ քանի մը դար պիտի ապրի. ինչ որ կարելի է ընել այդ Կաթողիկոսութեան իրաւասութիւնը նսեմացուցանել, քիչ քիչ վերացնել իբր Էջմիածնայ յիշատակին տակ մնալով Կաթողիկոսութիւն մը։ Այս է մեր տեսակէտը։

(*). — Մակար Կաթողիկոսն էր որ վերցուց Կիլիկիոյ Աթոռին դէմ եղած բանաձեւը։

Մ. ԽՄԲ.

զիրը կ'ատրբերի. անոր կարեւորութիւնը տարբեր է Գանձասարինէն կամ Աղթամարինէն՝ և ինչ ինչ մեր նկատմունք, որք աւելի տաթիւ բացատրուած են, հարկ ի վերայ կ'դնեն ամէն Հայու ո՛չ միայն պահպանել անոր գոյութիւնը, այլ անոր հոգեւոր ու բարոյական զարգացմանը բաղձալ և օժանդակել, — պայմանաւ սակայն որ Կիլիկեցիք և իրենց Աթոռականն Հայ. Եկեղեցւոյ գլխաւոր մարմնոյն քանի Դարէ ի վեր հեռացած հոգեւոր և բարոյական ուղղութեան մէջ մտնեն յօժարութեամբ, բառերու հետ չխաղան ու հաւայնքին մեծամասնութեան համակերպիլ գիտնան, պատարագամատոյցին մէջ իրեն պատշաճ տեղը տան Հայրապետին — որ օտարազգի կամ օտարակրօն մէկը չէ վերջապէս — և պառակտումէ դադրին։

ՀՈՐՈՅ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԿԱՅԱԿԱՆ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Երբ մարմին մը շփենք կ'ելեկտրանայ, միւս կողմէ շփող մարմինն ալ, իր կարգին միւսէն շփուելով, ինքն ալ կ'ելեկտրանայ, յառաջ եկած երկու ելեկտրականութիւնները միշտ իրարու հակառակ ու հաւասար են։ Բայց թէ ո՞րը դրական, ո՞րը ժխտական պիտի ըլլայ, այս կախում ունի այն ամէն պատճառներէն որք մարմնոյն մակերեսին վիճակին վէջ փոփոխութիւն պիտի մացնեն։ Ապակիէ ձող մը կամ գլանիկ մը բրդէ լաթով մը շփուելով դրական կ'ելեկտրանայ, տաքուն ալ ժխտական, մինչդեռ, միեւնոյն պայմաններուն մէջ, ռետինը կ'ելեկտրանայ ժխտապէս, տաքուն դրապէս։ Բրդէ լաթն ուրիշին առաջինին մէջ ժխտական, երկրորդին մէջ դրական ելեկտրականութիւն առաւ։ Նոյնը կ'պատահի նաև ուրիշներու. ապակէ գլանիկով մը շփեցէք կատու մը, սասր մազերը դրապէս (կատուին մազերն ու մորթը միշտ դրապէս) պիտի ելեկտրանան, ապակին ալ ժխտապէս։ Ինչպէս կ'տեսնենք, երկու ելեկտրականութիւնները գտնելու համար պէտք է ճշտել շփող մարմինը, —ընդհանրապէս լաւ է ապակին բրդէ լաթով, ռետինն ալ կատուի մորթով շփել։ Եկու տես որ այսքանն ալ բաւական չէ, շփող մարմնին հետ պէտք է ճշտել նաեւ շփուողին մակերեսին վիճակը. արդարեւ միեւնոյն ապակիէ գանգուածէն կազմուած ողորկ և անողորկ երեսնեով երկու գլանիկներ միեւնոյն տաւիղով շփուելով, տարբեր կերպով կ'ելեկտրանան. ողորկ երեսովը դրական, միւսը ժխտական ելեկտրականութիւն կ'ունենայ։ Այս կէտն ալ զարմանալի չէ. երկու պատրաստուածներու մէջ շփումը հարկաւորապէս միեւնոյն փոփոխութիւնը կրնայ առաջ չբերել։ Վեր եղող դասը կրնայ նաեւ վար իջնել. պատճառէն կախում ունի այս։

Այս ամէն իրողութիւններէ վերջ, առաջ չնորհիւ տեսանք թէ ելեկտրականութիւնն ուրիշ բան չէ եթէ ոչ մարմիններուն ըլլալու վիճակին մէջ ներմուծուած փոփոխութիւն մը կամ փոփոխութիւններէ ծնունդ առած յատկութիւն մը, կարելի է առանց ո՛ և է չափազանցութեան տեղի տալու գործածել հետեւեալ բառը, որ պատշաճապէս կ'դիւրացնէ ելեկտրական իրողութիւններու և երեւոյթներու ըմբռնումը։

. *. Իրարու հետ ի՞նչպէս կ'վարուին երկու ելեկտրականութիւնները. գտաւորներու խնդիր, հետեւաբար փափաքելի խնդիրն Թանկարաններու մէջ միկին վրայ կատարուած փորձերէն տեսանք արդէն թէ նմանները զիրար կ'վանեն ու կ'վանեն, որչափ կարելի է իրարմէ հեռու կ'փախչին, մինչդեռ հակառակները զիրար կ'քաշեն ու կ'քաշեն, իրենց նկրտումն ու տենչը յափշտակելու մէջ հանգստանալու փափագով անհատական ձգողութեան օրէնքին։

Այսպէս երկու հակառակ կերպով ելեկտրացած մարմիններ զիրար տանելու առատութեամբ կ'քաշեն որքան իրարու մօտիկ են և որքան իրենց ելեկտրականութեան քանակը մեծ է։ Բարոյագէտները կարելի է քիչ մը ծայրայեղ այլաբանութիւն մը պիտի գտնեն հակառակներու միջեւ։ Ելեկտրականութիւններու համար ալ «ուզե հեռու, սրտէ հեռու» առածը ճշմարիտ է։

Առնենք մեկուսացած (ընդհանրապէս ապակեայ ձողի մը վրայ հաստատուած) մետաղեայ գունտ մը. կատուի մորթով շփելով կամ ծածկելով — վերջինս կերպը միշտ նախընտրելի է մետաղներու համար — կամ արդէն իսկ ելեկտրացած մարմինով մը հպելով, դպչելով, և կամ ելեկտրական մեքենայի մը հետ հաղորդակցութեան մէջ դնելով. վերջապէս ո՛ և է կերպով ելեկտրացնենք զայն։ Հոս տեղն է հարցնել թէ ելեկտրականութիւնը կամ, եթէ նախամեծար կ'համարիք, ելեկտրական հոսանուտն ո՞ւր կ'գտնուի և ի՞նչպէս տարածուած է մարմնոյն վրայ։ Կայական ելեկտրականութիւնը, այն որ դադարի մէջ է, միշտ մարմիններու, հոս ալ գունտին մակերեսին վրայ միայն կրնայ հաւաքուիլ, այնպէս որ մարմինին ամէն մէջ կամ լեցուն ըլլալն ո՛ և է կարեւորութիւն չունի։ Միեւնոյն մեծութեամբ բոլորովին լեցուն մետաղեայ գունտ մը և փայտէ գունտ մը, որ երեսէն միայն մետաղեայ բարակ թերթով մը ծածկուած է, միեւնոյն կերպով կը գործեն։ Նոյն իսկ եթէ պարապ գունտ մը ելեկտրացնելու համար ներսի կողմէն դպչինք արդէն ելեկտրացած մարմինով մը, պիտի տեսնենք թէ ամբողջ ելեկտրականութիւնը գունտին դուրսը երեսին վրայ պիտի տարածուի իսկոյն ու ներսը ելեկտրականութեան նշոյլ իսկ պիտի չգտնուի։ Մանրամասնօրէն գիտենք թէ այսպէս պէտք է ըլլայ հաւասարակշռութեան կարենալ յառաջ գալու համար։ Գունդով տարածման աղաւաղիչս, սա մարմինին ձեւէն կախում ունի, ելեկտրականութիւնը կ'հաւաքուի հոն ուր կորութիւնը մեծ է. մեր գունտին վրայ, որուն կորութիւնը նոյն է ամէն ուրեք, ելեկտրական հոսանուտն հաւասար քանակութեամբ պիտի տարածուի, հաւկիթաձեւ մարմնի մը Երկու ծայրերուն, մանաւանդ սուր ծայրին վրայ պիտի խտանայ։ Ծայրերն որքան սուր ըլլան, անոնց վրայ հաւաքուած քանակն ալ այնքան մեծ կ'ըլլայ։ Եւ որովհետեւ մարմինոյս վրայ գտնուած ելեկտրականութիւնը կ'ուզէ մարմինէն հեռանալ, վասն զի միեւնոյն տասակ ելեկտրականութիւնը տարածուած ըլլալով, իւրաքանչիւր կէտ վրայ գտնուողը բոլոր միւսներէն կ'վանուի, բայց օդը, իբրև վատ հաղորդիչ, կ'ընդդիմանայ անոր խուսափելուն, հոն ուր խտանալը մեծ է, վտանգութիւնն ալ մեծ ըլլալով պիտի կրնայ օդին ընդդիմութեան յաղթել. ելեկտրականութիւնը պիտի փախչի։ Եթէ մեր ելեկտրացած գունտին վրայ սուր ծայր մը հաստատենք ու վառած մոմ մը բռնենք անոր առջեւ, պիտի տեսնենք որ մոմին բոցը պիտի ծռի իբրեւ թէ մէկը փչէր անոր. սուր ծայրն է փչողը «Փամփուշտի մ'աւելին» յոգնածիս մէջ ալ տեսանք թէ սուր ծայրերը բոց ծորակներու դերը կ'կատարեն։ Թէեւ մանրամասն զանազան կէտերուն վրայ, կորութեան համեմատ, ելեկտրականութեան խտութիւնն զանազանը պիտի տարբերի, բայց ամէն ուրեք անոր լարուածութիւնը նոյնը պիտի ըլլայ։ Անոր թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ. երբ հարթ ու հորիզոնական յատակով աման մը մէջ ջուր լեցնենք, առաւելութիւնը նոյնը պիտի ըլլայ ամէն կէտի վրայ. գունտին պարագան է այս։ Միւս կողմէ երբ անկանոն և չեղ յատակով աման մը մէջ, օրինակի համար, ապակէն գոյացած ձագար մը մը մէջ ջուր լեցնենք, ջուրի քանակը նոյնը պիտի չըլլայ ամէն կէտի վրայ, խորութիւնը տեղէ տեղ պիտի տարբերի, եզերքներուն մօտ հազիւ հազ ջուրի բարակ խաւ մը պիտի գտնուի, մինչ խոր մասերու

ՇԷՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ (78)

ՑԻԿԱՅՆԵՐՆԵՐՈՒՆ ՍԵՆՏԻՔԱՆ

—Վստահութիւն ունեցէք Մր. Հօլմսի վրայ, ըսաւ Բօմիսէր Ճօնս մեծաչուք ձայնով։ Խոյսեւյատուկ մէթատ մ'ունի, որ իմ կարծիքովս քիչ մը տարօրինակ է։ Բայց գաղտնի գործակալի խ'որն ունի։ Պէտք է աւելցնեմ թէ մէկ երկու անգամ, Շոլտոյի ոճիրին և Ակրայի գանձին գործերուն մէջ, օրինակի համար, ինք աւելի մօտ էր ճշմարտութեան քան Ոստիկանութիւնը։

—Օ՛հ, կ'հաւատամ ձեր խօսքին, Մր. Ճօնս, ըսաւ օտարականն ակնածութեամբ, բայց չարաճ օրուան ռպեխիս հաճոյքը պիտի կորսնցնեմ, 27 տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով։

—Կարծեմ թէ, ըսաւ Շէրլօք Հօլմս, այս գիշեր աւելի մեծ գումարի վրայ պիտի խաղաք, և շատ գրգռիչ բան պիտի ըլլայ, վասն զի ձեզ համար, Մր. Մէրրիուէթըր, խաղին մէջ դրուած դրամը պիտի ըլլայ երեսուն հազար ոսկի և ձեզի համար, Ճօնս, պիտի ըլլայ ձերբակալուելու մարդուն զոր կ'փնտռէք։

—Ճօն Քլէյ, մարդասպան, գող, խաբեբայ, խարդախ, չարունակեց Մր. Ճօնս։ Երիտասարդ է, Մր. Մէրրիուէթըր, բայց շատ վարպետ է իր արհեստին մէջ։ Եթէ քանի մը ոճրագործներու միջեւ ընտրութիւն ընել հարկ ըլլար, նախ զանիկա ձեռնակալելու պիտի զարնէի։ Այդ երիտասարդ Քլէյն իրօք նշանաւոր մարդ մ'է։ Իր մեծ հայրը վաւերական Դուքս մ'էր, և ինք ալ դաստիարակուած է Իթընի և Օքսֆորտի մէջ։ Նոյնքան չարամիտ է որքան ճարտար իր մատներով ու թէեւ ամէն տեղ իր հետքը կ'տեսնէինք, բայց չէինք յաջողեր բռնել զինք։ Օր մը, Սկովտիոյ մէջ մանկանոց մը պիտի քանդէ և ուրիշ օր հոգը Քորնուալի մէջ հանգանակութիւն մը պիտի բանայ։ Քանի մը տարիէ ի վեր իր ետեւէն ինկած եմ։ Տակաւին յաջողած չեմ տեսնել զինք։

—Ցուսամ թէ այս գիշեր ձեզ անոր ներկայացնելու հաճոյքը պիտի ունենամ։ Արդէն մէկ կամ երկու անգամ յարաբերութեան մէջ գտնուած եմ Մր. Ճօն Քլէյի հետ, և ձեզ հետ համաձայն եմ սա կէտին վրայ թէ իր արհեստին վարպետն է։ Բայց ժամը տասն կ'անցնի։ Մեկնինք,

ժամանակ է։ Դուք երկուքդ առաջին կառքը նստեցէք։ Ուօթսըն ու ես միւս կառքով կ'հետեւինք ձեզի։

Շէրլօք Հօլմս շատ դիւրահաղորդ չեղաւ այս երկար ուղեւորութեան միջոցին։ Կառքին խորը փռուեցաւ, մռլտալով այն եղանակները զորս իմացած էր ցերեկին։ Կառքով լուսաւորուած փողոցներու անվերջ լաբիրինթոսէ մ'անցանք մինչեւ որ Ֆարինկտըն Սթրիթ հասանք։ —Անոնք գրեթէ հասանք, ըսաւ Հօլմս։ Մր Մէրրիուէթըր պանքայի մը Տնօրէնն է և անձնապէս շահ ունի այս գործին մէջ։ Խորհեցայ որ նախապատիւ էր մեզ հետ առնել սա բարի Ճօնսը, թէեւ իր պաշտօնին կիրառութեան մէջ բոլորովին ապուշ է։ Կարելի չէ սակայն ուրանալ իր քանի մը յատկութիւնները։ Պուլտոկ շունին խիզախ քաջութիւնն ունի և խեցգետնի մը յամառութիւնն երբ զոհ մը կ'բռնէ իր ձեռքին մէջ. Բայց հասանք ահա և միւսները մեզ կ'սպասեն արդէն։ Մեր կառքերը կեցած էին այն միեւնոյն անցքին առջեւ զոր անցէք անցուցած էինք ցերեկին, մինչ այնքան խճողուած էր անցորդներով։ Մեր կառքերը ճամբեցինք և Մր. Մէրրիուէթըրի ետեւէն գացինք պզտիկ նրբանցք մը, ծայրն սպասաւորներու յատուկ դռնով մը, զոր բացաւ մեզ։ Այս ճիւղը կ'նայէր նեղ անցքի մը վրայ, զոր

կ'փակէր երկաթեայ խոշոր դուռ մը։ Այս դրան ետին կար քարէ դարձդարձիկ սանդուղ մը, որուն ներքեւ կ'գտնուէր երրորդ դուռ մը։ Ասիկա մութքն էր ընդարձակ կամարակապ մառանի մը, ուր երկաթեայ խոշոր արկղներ կային։ —Կամարին վրայէն վախու բան չկայ, ըսաւ Հօլմս մառանը քննելէ ետքը։

—Ո՛չ ալ այս կողմէն, պատասխանեց Մր. Մէրրիուէթըր, գաւազանովը սալայատակին զարնելով։ Բայց վա՛յ Թշուառական, սաղը տակը պարապ է, սիրելիս, պոռաց ապշութեամբ։

—Հանդարտեցէք, կ'աղաչեմ, ըսաւ Հօլմս խստօրէն։ Աւասիկ արդէն վտանգեցիք մեր արշաւանքին յաջողութիւնը։ Հաճեցէք սա սնտուկներէն մէկուն վրայ նստիլ հանդարտ։

Ծառամարդն Մր. Մէրրիուէթըր բարկացած դէմք մ'առաւ և Թառեցաւ սընտուկի մը վրայ, մինչ Հօլմս ծունգի եկաւ իր լապտերին ու մանրադէտի մը միջոցաւ խնամով քննեց քարերուն մէջտեղերը։ Քանի մ վայրկեանէն յանկարծ ոտք ելաւ, ոսպնեակը գրպանը դնելով։ —Առաջն ժամ մ'ունինք մեր առջև, ըսաւ, վասն զի չեն կրնար բան մ'ընել մինչեւ որ լրտեսները վախնալու հանդարտօրէն չքնանան։ Բայց անգամ մը որ գործի սկսին

վայրկեան մ'իսկ պիտի չկորսնցնեն, վասն զի ո՛րքան շուտ գործեն, այնքան աւելի հաւանականութիւն պիտի ունենան փախչելու. Կարծեմ թէ գուշակեցիք, Տոքթոր, թէ Լոնտոնի գլխաւոր պանքաներէն միոյն մառանին մէջ ենք։ Մր. Մէրրիուէթըր Վարչական Խորհրդոյ նախագահն է և ձեզ պիտի բացատրէ այն պատճառներն որոց համար Լոնտոնի ամէնէն յանդուգն ոճրագործները մասնաւորապէս կ'զբաղին այս մառանով։ — Մեր ֆրանսական ոսկին է, մրմռաց Տնօրէնը։ Արդէն քանիցս իմաց տրուեցաւ մեզ այն փորձերն որք կ'պատրաստուէին այս դրամները գողնալու համար։

—Ձեր ֆրանսական ոսկի՞ն։

—Այո՛։ Քանի մը ամիս առաջ, առիթ ունեցանք մեր պահեստն աւելցնելու և այս նպատակաւ երեսուն հազար Նաբոլէոն փոխ առինք Պանք տը Ֆրանսէն։ Իմացուեցաւ որ տակաւին չէինք գործածած այս ոսկին և թէ մեր մառանին մէջ պահուած էր անվթար։ Այն սնտուկը, որուն վրայ նստած եմ, կ'պարունակէ երկու հազար Նաբոլէոն, արոյրի թերթերու մէջ պահուած։ Զոյգ ոսկիի մեր պահեստն աւելի շատ է այս պահուս, քան որչափ սովորաբար կ'գտնուի մասնաճիւղի մը մէջ։ Տնօրէններն արդէն մտատանջութիւն ունեցած են այս մասին։

—Իրենց հոգածութիւնն արդարացի էր, դիտել տուաւ Հօլմս։ Եւ հիմա մեր ծրագիրը պատրաստենք։ Ցուսամ թէ ժամէ մը սիսեռն թշնամութիւնները։ Առ այժմ, Մր. Մէրրիուէթըր, պէտք է ծածկենք գողի լապտերնիս։

—Եւ մութին մէջ մնանք։

—Լախնամ թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ ըլլայ ասդ։ Խաղի թղթեր բերած էի հետս, խորհելով որ պիտի կրնայինք մեր ռպեխը խաղալ չորս հոգիով, բայց թշնամիին պատրաստութիւններն այնպէս են որ չենք կրնար վառած լոյս պահել և մեր գործը վտանգել. Պէտք է նախ իսկ մեր դիրքերնիս ընտրել, վասն զի գործերնիս յանդուգն մարդոց հետ է, ու թէեւ անոնց վրայ առաւելութիւն ունինք, բայց կրնան չարիք հասցնել մեզ եթէ նախազգուշութիւն չընենք։ Ես պիտի պահուըտիմ սա ե դուք նա՛ սնտուկին ետեւ։ Ցետոյ, երբ լոյսն անոնց կողմը դարձնեմ, իսկոյն շրջապատեցէք զանոնք։ Եթէ մեր վրայ հրազէն պարպեն, Ուօթսըն, դո՛ւք ալ պարպեցէք, առանց անհանգիստ վարանելու։

ՍԸՐ Ա. ՔՕՆԸՆ ՏՈՅԼ

Թարգմ. Փ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

վրայ ջուրին քանակն անհամեմատ կերպով մեծ պիտի ըլլայ, ասով մէկտեղ ջուրին երեսը մթնոլորտի բարձրութիւնը պիտի ունենայ ամէն կէտի վրայ։ Սուր ծայրերը ելեկտրացած խոր փոսեր են։

Ու և է քանակութեամբ ջուր ամանի մը մէջ դրուելով բարձրութիւն մը կ'առնէ, եթէ նոյնչափ ջուր երկու անգամ նեղ ամանի մը մէջ դնենք, առաջինին մէջ առածէն կրկին բարձրութիւն պիտի ունենայ ու ամանին յատակին վրայ ալ առաջինէն երկու անգամ աւելի պիտի ճնշէ, այսինքն երկու անգամ աւելի վար իյնալու կարողութիւնն ու արամադրութիւնը պիտի ունենայ։ Մ. Ն. ԲՆԱԳԷՏ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Օրուան ամէնէն հետաքրքրական լուրը կուգայ Նոր Աշխարհէն։ Ի Մեքսիքա գտնուող աշխարհիս ամէնէն ծեր մարդը, բնիկ Մեքսիկացի, Ցաքարինօ Մանուէլ Տէլ Վալլէ, որուն 1745 Նոյմ. 24ին ծնած ըլլալը, հաստատուած է 157 (հարիւր յիսուն և եօթն) տարեկան ըլլալը, պաշտօնական վաւերագրերով հաստատուած է. որովհետեւ կառավարական պաշտօնեայ եղած է, և իննսուն տարիէ ի վեր է որ ցկեանս թոշակ կ'ընդունի իբրեւ մաքսային նախկին պաշտօնեայ, 67 տարեկան եղած ատեն գործէ քաշուած ըլլալով։ Այս մարդուն կառավարական պաշտօնի մէջ մտնելուն և իբրեւ հանգստեան կոչուած մարդ, պաշտօնէ քաշուելուն առթիւ եղած արձանագրութիւնք կ'հաստատեն իր տարիքը, որ ուրիշ բազմաթիւ հաւաստիքներու տարիքին պէս, տարակուսական կամ վիճական բան մը չունի։ Մեր աչքին առջև է այս մարդուն պատկերը La Tribuna Illustrataի մէջ, երկայնահասակ, նիհար, ջղուտ ծերունի մը դէմքն է, որ կքած չէ, գլուխն ուսերուն մէջ մտած չէ, այլ տակաւին կը կենայ ուսերէն վեր, կռնակն առած է ապանիական տարազին անհրաժեշտ մասը կազմող չալը, ձեռքը բռնած է արեւակէզ երկիրներուն յատուկ լայն եզրով գլխարկը, և իր բաւական արտայայտիչ նայուածքովը կարծես կ'հարցնէ ձեզ թէ «կ'ուզէ՞ք իմ 157 տարեկան ըլլալուս»։ Իր բախտն է որ մաքսաւոր մը եղած է, ուրով կ'հաւատանք իր տարիքին, բայց թէպէտ մաքսաւոր է, սակայն մեղաւոր ալ չէ եղած. և հո՞ս է իր երկարակեցութեան գաղտնիքը։ Բարոյականի սկզբունքներն ամէն բանէ առաջ առողջապահութեան սկզբունքներ են։ Իր վրայ Մեքսիկայի և Մ. Նահանգաց թերթերուն գրածներէն կը տեղեկանանք թէ երբէք ալքոհոլ չէ խմած, չէ ծխած, և ծխախոտի ու գինիի ամենափոքր գործածութենէ հեռու մնացած է, կաթ կը խմէ, և թէյ ալ, ի Մէնլօ Բարք, օրական մի քանի ժամ կ'անցընէ արեւուն տակ, իր առն աղջին բազմած, որ արեգդէմ է։ Զուարթ, կանոնաւոր պարկեշտ կեանք մ'անցուցած է, և իր հոգեւոր պարտականութեանց ալ ուշադիր եղած է։ Աւելորդ է ըսել թէ երբեք հարստութեան ու պերճութեան երես չէ տեսած. Մեքսիկայի մէջ ի՞նչ կրնար ըլլալ հանգստեան կոչուած նախկին մաքսային պաշտօնէի մը նիւթական վիճակը։ Աղքատութիւնն արգելք չէ ուրեմն երկարակեցութեան. Միակ գաղտնիքն երկար ապրելուն՝ չափաւոր, օրինաւոր կեանք մը վարելն է, պայմանաւ որ մարդ հիւանդոտ ծնած չըլլայ։

Մինչեւ ցարդ շատ մը հարիւրամեաններու պատմութիւններ լսած էինք, բայց առաջին անգամ է որ վաւերական կերպիւ 157 տարեկան մարդու մը ողջ ըլլալուն լուրը կ'առնուի։ 1745ին ծնած այս մարդը, ո՛րչափ ալ մեկուսի ապրած ըլլայ Մեքսիկայի մէջ, այնչափ մեծամեծ փոփոխութիւններ տեսած է աշխարհի մէջ, որ ա՛լ բանի մը վրայ չի զարմանար։ Ինք Ամերիկան, սպանիական և անգլիական գաղութ միայն գտած էր, և իր աչքին առջև էր որ ծնաւ Մ. Նահանգաց Հանրապետութիւնն և եղաւ աշխարհի ամէնէն մեծ Տէրութեանց մէկը։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՆՈՐԵՐ

ԴՐԱՄՆԵՐ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՍՈՎՈՐՈՅԹՆԵՐ

Կեղծ դրամ քիչը դիւրին բան չէ, սակայն Բարիզեան կառապանի մը համար աւելի դժուարութիւն մը չունի քան ճշմարիտը։ Ուստի կ'ըսեն թէ երկու դասակարգ կայ ի Բարիզ, որոց վրայ կարելի չէ վստահիլ դրամի մասին, ոչ թէ միայն թուաբանական տեսակէտով, այլ և դրամին ընթացիկ կամ ճշմարիտ ըլլալուն տեսակէտով. ասոնք են կարսոն և կառապան։

Ի Ֆրանսա արծաթ դրամի շրջաբերութիւնը դեռ շատ տեղի ունի բարեփոխութեան։ Կան նոյն իսկ Նաբոլէոնեան դրամներ, որք այժմ չեն անցնիր, մինչ ուրիշներ, դարձեալ նոյն կայսերական շրջանին, կ'անցնին. տարբերութիւնն այն է որ դրամներէն մին պսակ կ'կրէ, իսկ միւսն ոչ։ Նմանապէս, կան օտար դրամներ որ կ'անցնին, եւ կան ալ, դարձեալ նոյն ազգութեան, որ չեն անցնիր։ Օրինակ. Ցուիցերիական 5 ֆրանքնոցը կ'անցնի, բայց մէկ ֆրանքնոցը չանցնիր։

Նորեկ օտարական մը որ բոլորովին անգէտ է այս խառնակութեանց և կ'կարծէ թէ հոս այնքան կանոնաւորութիւն կայ որքան կարելի է երեւակայել, բնականաբար դիւրին զոհ մը կրնայ դառնալ աչքաբաց կարսոնին ձեռքը, մինչեւ որ նա ևս գնէ փորձառութիւն։ Այդ կարսոնը խաղաւակի մը պէս անծանօթ դրամին մէջ պիտի հոտեցնէ անանկ անօգուտ դրամներ, որք թէեւ բանի խնայողութեան պատճառ կ'ըլլան, բայց աղտաւոր աւելի լաւ է։ Բայց պիտի հարցնէք թէ կարսոնն մասնիկ կ'գտնէ ասոնք, միթէ նա՞ ալ խաբուած է ուրիշներէ։—Բնաւ, նա սպասաւոր և միանգամայն քիչելու ամէնն մէկ, որու քով կ'ձգուին այդ տեսակ դրամներ յարմար առիթի մը սպասելու համար. հաւանականաբար օտարական ալ ի վերջոյ այդ միջոցին պիտի զիջէ. քանզի կարծանն է որ առիթ ունի գործել օտարականին, անհոգին և կամ գինովին հետ։

Կառապանն աւելի ճարպիկ է. նա առիթի սպասելու պէտք չունի. կ'խաբէ անխտիր կերպով փորձառուն թէ անփորձ հաւասարապէս։ Անոր քլածն ոչ-ընթացիկ-ճշմարիտ դրամ չէ, այլ կեղծ դրամ. կապարէ կամ, զոր բանի ընդունել կուտայ իր յաճախորդին։ Ահա թէ ինչպէս կ'պատմէ Անգլիացի մը։

Նեթադրենք թէ կառքով պտոյտ մը կ'վերադառնաս օթելդ և կ'վճարես կառապանն իր անխուսափելի պախշիշով միասին. հազիւ թէ դռնէն ներս մտած ես և ահա ետեւէդ կ'հասնի մարդուկը որ առած ձեռնարութեանն համար ներողութիւն խնդրելով կ'ըսէ. «Պարոն, առած դրամդ կեղծ է»։

—Ի՞նչ, կեղծ մի.!

Կ'առնես դրամը ձեռքդ. այո, իրաւ կեղծ է։ Ապահով ես թէ այդ քու տուած երկու երեք ֆրանքնոցդ չէ. կառապանը փախած է, բայց նա անդրդուելի կ'մնայ, և դուն չուզելով երկարել այս ոչ պատուաբեր խնդիրն օթելի մը բանուկ բակին մէջ, կ'հրամայես ուրիշ երեք ֆրանքնոց մ'ալ ի փոխարէն կեղծին։

⁂ Որքան որ ալ կ'կարեկցիմ այդ Անգլիացիին սաանկ ցաւալի երեք ֆրանքնոցի խաբէութեան մը զոհ երթալուն համար, նաև պէտք է ըսեմ թէ չկայ ազգ մը որ ամէն ուրեք դրամապէս աւելի յարգանք վայելէ քան Ալպիոնի զաւակը. վասն զի նա է որ իբր հինիբլծն ամէնէն լաւ գին կ'վճարէ անտարակոյս։

Բարեկամ, եթէ Եւրոպական շրջան մը ընելու միտք ունիս, պատմեմ մը՝ որ աւելի չարժէ քան անհրաժեշտն և գրպանդ դրած դրամդ սպառելով չ'ստիպուիս նոր հայթայթման մը, նայէ որ Անգլիացի չկարծեն քեզ։ Գիտեմ, Անգլիացիի հովեր դիւրաւ չես կրնար առնել, բայց անյաջողութիւնդ գոնէ իբր Ամերիկացի կրնայ անցնիլ ալ քեզ. սա ալ խնայողութեան չի համապատասխաներ, Տեառ տեղեր կան, ուր ճամբորդող Անգլիացին հարուստ կ'կարծուի, կարծիք մը՝ որու համար վճարել կ'ստիպուի խեղճը։ Միթէ Արեւելքի մէջ ալ այսպէ՞ս չէ, չէ՞ մի որ Անգլիացիէն աւելի կ'փնտռեն քան Գերմանէն կամ Իտալացիէն. ես կ'ճանչնամ Անգլիացիներ Արեւելք այցելած, որք տակաւին կ'հաւատան թէ Արեւելքն աշխարհի էն սուղ տեղերէն մին է (!)։

Գարնանային երեկոյ մը ի Զուիցերիա գեղջկական օթէլ մը հասայ իտալացիի մը հետ, զոր ճամբան գտած էի։ Հոն գիշերելով հետեւեալ առաւօտ մեկնեցանք Անգլիացի մը և Գերմանացի մ'ալ միասին։ Ես պալատական հետաքրքրութեամբ (որմէ անգլիացիք զուրկ են) ուզեցի գիտնալ թէ իմ ընկերները ի՞նչ վճարած էին։ Ի՞նչ տեսնեմ կ'ուզես. անգլիացին ամէնէն սուղը տուած էր, յետոյ կուգար Գերմանը, իսկ ամէնէն աժանը մենք էինք իբր Իտալացի. թէեւ անոնք ալ մենէ աւելի բան մը ըրած չէին։ Կան տեղեր, մանաւանդ գեղջուկ տեղեր, որ տարբեր գիներ ունին զանազան ազգաց համար. անոնք՝ որ Լօրտերու և Մորկաններու անուններէն հիացմամբ կ'լսեն, չեն կրնար հասկնալ թէ ինչո՞ւ անոնց երկրէն եկողներն ալ իրենց բաղդակից եղած չըլլան։ Անշուշտ հակառակ արդէն որ գնոց սանդուղին ամէնէն վերը կ'գտնուին անգլիացին և ամերիկացին, յետոյ կուգան զաղղիացին, գերմանացին և իտալացին. բախտաւոր (թէ անբախտ?) իտալացի, որ աժանով կ'ազատի։

Կրնաս երեւակայել թէ եւրոպական շատ օթէլներ իրենց էութիւնն և կեանքը կ'պարտին անգլիացւոց, որք կ'երթան և լիառատ կ'ծախսեն. սաանկ ազգի մը վարկն ի՞նչպէս բարձր չըլլայ։ Այդ հաստատութեանց շատեր անգլիացիի մը ստորագրութիւնն իբր իրական դրամ կ'ընդունին, այսինքն անոր չեքը ի վճար հաշուոյն, մինչդեռ ուրիշ ազգաց կ'զլացուի այս պատիւը։ Իսկ անդին Անգլիոյ մէջ զարմանալի տարօրինակութեամբ օթելք կ'ազդարարեն թէ «չեք չընդունուիր» կարծես արդարացնելու համար այն խօսքը թէ «Մարգարէ ի գաւառի իւրում պատիւ ոչ ունի»։

⁂ Եղաւ ժամանակ մը որ այս տարաշխարհի անհամեմատ վաճառականութիւնը քիչ մը չարաչար գործածուեցաւ. այն է Նաբոլէոն Պօնաբարդի նուաճման ժամանակ։ Այդ մեծ առաջնորդին դէմ կռուելու զրկուած անգլիական բանակաց հետ Արեւմտեան Եւրոպիոյ վրայ տարածուած էին ազնուականներ և հարուստներ, որք իրենց առատաձեռնութեամբ, ճոխութեամբ և փայլով հիմը դրին այս վարկին։ Երբ պատերազմը վերջացաւ Պօնաբարդի ջախջախմամբ և բանակը հետ քաշուեցան այդ ճոխ մարդիկ ալ, այն ատեն երեւան եկաւ ապուպրէֆ դասակարգը, որք իրենց անգլիական անուան հովանւոյն տակ ի Պրիւսէլ, ի Բարիզ կամ այլուր կերան ու խմեցին, վայելեցին փառաւորապէս և վճարեցին... առանց թողլով անարժէք թղթի կտորներ (նման մեր անանկ վաճառականաց թղթերուն) և կամ անյայտացան թողլով անարժէք պակասներու բազմութիւն մը ի մխիթարութիւն խեղճ պանդոկապետին այրած սրտին։

Թեքըրէ իր Վէնիթի Ֆէյր (Ունայնութեանց Տօնավաճառ) անուն վիպասանութեան մէջ կ'յիշէ այս տեսակ դէպեր, որք չահագործեցին Ալպիոնի վարկը։ Կ'փափաքէի որ ընթերցողներս կարենային կարդալ այս գործը, որ տեսակ մը ճարտար էքեփ մ'է պարզապէս։ Հոգեբանական անալիզ մը, զոր ճարտար վիպասանը քիմիագիտական փորձի մը նման կատարել կուտայ աշխարհի թատերաբեմին վրայ. և վերջապէս կուգայ այն որ դիւանքին թէ կեանքն է իրօք «Ունայնութիւն ունայնութեանց»։

Աստուած իմ, ո՛րքան ալ շեղեցայ նիւթէս. գործնական դրուէն և կառապանի մը չահատակութիւններէն սկսելով եկայ իյնալ, կամ ըսեմ ելայ գրականութեան անհուն լաբիւրինդոսը. դրամով սկսած նօթերս գոնէ դրամով ալ վերջացնեմ։

Այս Նաբոլէոնեան պատերազմաց համար իր բանակաց և դաշնակցաց ծախքը Անգլիա հոգաց և ամբողջութիւնն առ ժեց իրեն 831 միլիոն ստերլին, մինչդեռ Ֆրանսայի, որ բոլոր Եւրոպիոյ դէմ կը պատերազմէր, արժեց 255 միլիոն։ Ի՞նչ ահագին տարբերութիւն։ Ի՞նչ կ'ըսես ընթերցող, արդեօք այդ խնդրոյն մէջ ալ Անգլիա փետտուեցա՞ւ։

Մանչեսթըր. Ա. Գ. Ե.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՍԵՒԱՄՈՐԹՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ.— Միացեալ Նահանգաց պատերազմական նախարար Մր. Ռութ անցեալ շաբթու Նիւ Եորքի մէջ ճառ մ'արտասանելով սեւամորթներու խնդրին վրայ ապշեց խօսեցաւ. «Վախնամ թէ եզրակացութեան պիտի յանգինք թէ Ամերիկայի սեւամորթներուն քաղաքացիութեան իրաւունք, հաւասար օրէնքներ և բարձրացում ձեռք բերելու համար տրուած ազատութիւնը վիժած ծրագիր մ'է։ Մր. Ռուզվէլդ աւելի քիչ թուով սեւամորթներ պաշտօնի գլուխ անցուց, քան Մր. Մաքինլի, նախորդ Նախագահն, և առաջինէ աւելի քիչ թուով սեւամորթներ պաշտօնի վրայ կ'մնան։ Բայց դարձեալ Հարաւային Ամերիկայէն ձայն կ'բարձրացնեն արդի քաղաքականութեան դէմ, ասով սեւամորթներ պաշտօնի կ'կոչուին։ Ատեն մը, բաւական տարիներ առաջ, աւելի մեծ թուով սեւամորթներ գործի գլուխ կ'անցնէին և մարդ բան չէր ըսեր։ Վերջին անգամ, երբ Մր. Ռուզվէլդ պաշտօնական հրաւէր ուղղեց սեւամորթներու, իր տուած մէկ հանդէսին առթիւ, դարձեալ ձայներ բարձրացան Հարաւէն, ըսելով թէ սպիտակամորթները կ'նախատուին։ Սեւամորթ մը, իբր կառավարական պաշտօնատար, մինչ ներկայ գտնուած է սաանկ հանդէսներու, բայց Հարաւային Ամերիկայի մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ սեւամորթ Ամերիկացին իրաւունք չունի յատկութիւններ ունենալ ամերիկեան քաղաքացիութեան ամէնէն բարձր աստիճաններուն հասնելու համար։ Ասկէ առաջ այս տեսակ իրաւունք մը խնդրոյ առարկայ չէր ըլլար բնաւ, բայց քիչ ատենէն սպիտակամորթները պիտի յաջողին ամերիկ. սեւամորթին ձեռքէն առնել Հարաւ Ամերիկայի բոլոր պաշտօնները։ Երբեք չենք կրնար զերծ մնալ մեր վրայ ծանրացող պարտականութենէն, սեւամորթներու բարեկեցութեան նկատմամբ, և հիմա որ մեր ըրած առաջին քայլքերն անյաջող ելան, խնդիր է թէ ի՞նչ պէտք է ընել. այս պարագան կ'արժէ որ ուշադրութեան առնուի մեր երկրին ամէնէն աւելի խորհող միտքերուն կողմէ։» Մր. Ռութի բանախօսութիւնը խոր լռութեան մը մէջ ունկնդրեց ամէն ոք, բա՛ռ մ'արտասանող չեղաւ, բայց երբ տեսան որ պատերազմական նախարարը սեւամորթները լքել չէր քարոզեր, այլ ի նպաստ անոնց կոչ մ'ընել, երկարատեւ ծափահարութիւն մը սկսաւ։ Բայց ճառէն աւելի նշանակելի է այն կերպը, որով հանրութիւնն ընդունեց Մր. Ռութի բանախօսութիւնը։ Դէմքի կ'ընդունի պատերազմական նախարարի տեսութեանց ճշմարտութիւնը, բայց վերապահութիւն մը կ'ընէ. «Ընկերվարականները պէտք է իբր ապացուցուած իրողութիւն մը նկատեն թէ ամէնուրեք սպիտակամորթները չպիտի հանդուրժեն որ Ամերիկայի սեւամորթները, կամ դեղին ու թուխ գոյնի ցեղերը հաւասար իրաւունքներու տիրանան։ Անգլօսաքսոններն, որք աշխարհի մէջ ամէնէն զօրաւոր ազգը կ'կազմեն, գլուխ չպիտի ծռեն դեղին ցեղին առջև։» Սընտօրտ Նիւ Եորքի Թղթակիցը կ'ըսէ. բոլոր այս խօսքերը գործնական քաղաքականութեան լեզուին թարգմանելով սա կ'հասկցուի թէ հանրապետականները ձեռնձրաքած են ինքզինքնին սեւամորթներու ցոյցերէն, որք ժողովականներուն բանած դիրքը կ'զօրացնեն և պառակտում մը յառաջ կ'բերեն իրենց ընդդիմադիրներուն մէջ։ Հիմա այլ ևս հիւսիսի Ամերիկացիք կ'հաւանին որ սեւամորթներու խնդիրն հարաւայնոց ուզած եղանակով կարգադրուի։

ՀԱԿԱԴՐԸՍԴ ՊԱՅՔԱՐՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Տակաւին վաւերական աղբիւրէ մը չհերքուեցաւ այն լուրը թէ Քարիւղի կեդրոնական Դրօշը հեռագիրներ զրկեր է վեց ծերակուտականներու, որպէսզի չքուէարկեն Մերոկայի ներկայացուցած հակադրըսդ օրինագիծը. կ'հաստատուի թէ առ նուազն մէկ հեռագիր ընդունուած է՝ որ յիշեալ նպատակով քաշուած է Դրօշին յանձնակատարին կողմէ։ Նորագոյն տեղեկութեանց համաձայն հեռագիրը ստորագրողն է Ճօն Ռօքֆէլլէրի որդին. բայց հօր և զաւկին մէջ տարբերութիւն մը չկայ։ Քարիւղի Դրօշին բոլոր պաշտօնեաները կարծես խօսք մէկ ըրած բառ մը իսկ չեն հաներ իրենց բերնէն։ Միացեալ Նահանգաց հանրային գործերուն մէջ այս պահուս տարօրինակ երեւոյթ մը կ'պարզուի. մինչ մէկ կողմէն այնքան ակներեւ կերպով ջանքեր կ'ըլլան Օրէնքին վրայ ազդեցութիւն բանեցնելու և ի նպաստ դրամատէրներու որոշում մը ձեռք ձգելու համար, միւս կողմէ կ'ծանուցուի թէ քարիւղի իշխանը՝ Ճօն Ռօքֆէլլեր, Նիւ Եորքի մէջ արժէքաւոր հող մը գներ է, որուն վրայ պիտի կառուցանէ գիտական ընդարձակ աշխատանոց մը, գիտութեան յառաջդիմութեան համար։ Վճարուելիք գումարը հարիւր քառասուն հազար ոսկիէ աւելի կ'հասնի։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՆԱԽԱՆՁ.—Անգլիոյ զինակից Ճարոնցիները ալ ի բերան միացեալ քիչ մ'ալ վիրաւորուեցան, կ'ըսէ Թօքիոյէն հեռագիր մը, Ճնրակացի պատասխանը Պարսից Շահին տրուելուն առթիւ։ Իրաւ է որ Ճարոնի մէջ ազգ. արժանապատուութեան խնդիրները հանրային կարծիքով չեն առնուիր իրենց լսելումը, մանաւանդ այս տեսակ պարագայի մը մէջ, բայց Ճարոնական Մամուլին ամէնէն կարեւոր օրկանը չի վարանիր յայտարարելու որ, եթէ այդ բարձրագոյն պատասխանը կարելի էր ալ ոչ-քրիստոնեայ վեհապետներու, Անգլիոյ զինակից ազգին վեհապետին ամէնէն առաջ պէտք էր ընդունած ըլլար զայն։ Թայմզ կ'ըսէ թէ նշանակութեան արժանի է այն եղանակը, որով կ'խօսի ճարոնական գլխաւոր թերթը։

ՄՐ. ՉԷՄԲԸՐԼԷՆ Ի ԲԱՐԵՅՈՒՈ.— Անգլիոյ գաղթային Նախարարը Փետր. 9ին ճամբայ ելաւ Պլէօմֆօնդայնէն դէպ ի Կրահամսթաուն։ Երկաթուղւոյ կայարանը չքեղօրէն զարդարուած էր. Լորտ Միլնէր կ'ընկերանար Տէր և Տիկին Չէմպրլէնի։ Խուռն բազմութիւն մը կառախումբին մեկնած պահուն խանդավառ ցոյցեր ըրաւ, իսկ զինուորական նուագախումբը նուագեց Օ՛լտ Լանկ Սայնէն։

ԱՆԳԼԻԱ.— Խորհրդարանական Մր. Գրայս Էպըրտինի մէջ ճառ մը արտասանեց. նախ խօսեցաւ Դպրոցական Օրէնքին վրայ, զոր աննպաստ համարեց. յետոյ ակնարկ մը նետեց Անգլիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ ու քննադատեց անգլեգերման գործակցութիւնը։ Գովեստով յիշեց Մր. Չէմպրլէնի կատարած ճամբորդութիւնն ու գործ՝ Հարաւ. Ափրիկեան գաղթավայրին մէջ, բայց դժգոհութիւն յայտնեց որ պատերազմին ծախքերը հաւասար համեմատութեամբ բաժնուած չէին։

⁂ Տէյլի Մէյլ կ'ծանուցանէ թէ անգլիական Կառավարութիւնը մտադիր է չինել երեք յածանաւ, որք մեծութեամբ և արագութեամբ պիտի գերազանցեն ցարդ շինուածները. ասոնցմէ զատ պիտի չինէ նաեւ 9 յածանաւ, բոլորովին նոր ձեւով և զօրութեամբ։

⁂ Էտուարտ Թագաւորն ու Թագուհին, Վիքթորիա իշխանուհիին հետ Փետր. 9ին Լոնտոն դարձան Ուինտզորի Դղեակէն։ Պլէնհէյմի Պալատը գացած ատեններին խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղան ժողովրդեան կողմէն։ Էտուարտ Թագաւորը քաջառողջ է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՀԱԲԷՇԱՍՏԱՆ.— Անգլիական աղբիւրէ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մենելիք կայսրն ամէն յարաբերութիւն խզեց Ֆրանսայի դիւանագիտական գործակատարին հետ և հրաւիրեց զայն՝ Ատիս Ապապան թողուլ։ Ֆրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնատունը տակաւին տեղեկութիւն մը չէ առած այս լուրը հաստատող կամ հերքող։ Հեռագրին հրատարակողն է Թան, որ կը յարէ. եթէ այս լուրն ստոյգ է, շատ մեծ կարեւորութիւն ունի. Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան օտակը կ'ըսէ. «Մեր գիտցածն այն է որ ցաւալի խզում մը յառաջ եկած է Մենելիք կայսեր և մեր Ներկայացուցչին յարաբերութեանց մէջ։ Այդ ձգտումն այլ և այլ առիթներով յայտնուեցաւ արդէն, բայց կ'երեւի թէ վերջերս խնդիրը սուր հանգամանք մ'առեր է. բայց ոչ մէկ բան կ'արդարացնէ այն ենթադրութիւնը թէ ինչ որ ցարդ անձնական խնդիր մ'էր, յանկարծակի կերպով մեծցեր և միջազգային խնդիր մը հանգամանքն առեր է։» Սա նոր երկրորդ Մ. Պավէլէր, որ Հաբէշստանի կացութեան մտքէն տեղեկակ է, Բարիզ թերթին յայտարարեց. Ֆրանսական գործակատարը՝ Մ. Լակարդ բնաւ սիրելի չէր եղած Մենելիք կայսեր, որ երբեք չներեց անոր երկդիմի ընթացքին համար, զոր ունեցաւ Իտալիոյ և Հապէշստանի վերջին պատերազմին մէջ։ Մ. Լակարդ նախանձէ դրդեալ, ծածուկ հնարքներ բանեցուց Հապէշստան գացող Ֆրանսացիներու դէմ։ Յանցանքը իրենն է եթէ Ֆրանսացիք իրենց ազդեցութիւնը կորսնցուցած են Հապէշ կայսեր քով և թող տուած որ Անգլիացիները տիրանան իրենց դիրքին։

ՊԵՏԷՎԻՆՆԵՐՈՒՆ դատապարտութեան մասին հետեւեալը կ'գրէ Սիէկլ.—«Կ'տեսնէ՞ք այս Պէտէվինները, մարդ սպաննեցին ասոնք։ Ընտանեաց հայր ֆրանսացի քաղաքացիներուն, որ պաշտօն ունէին դատապարտելու կամ ազատ արձակելու մարդկային այս արարածները։ Ամբաստանութիւնը ճիշդ էր։ Բայց, ի Մարոկոյ անցնելէ երեք հարիւր հոգի 1200 հէքդար հող ունէին, որուն վրայ կ'ապրէին։ Այս կալուածն առին ձեռուրնեուն և զանոնք դուրս վանտեցին հոնկէ. 900 ֆրանքի ամենաչնչին հատուցման մը փոխարէն, որով ո՛չ իսկ 3 ֆր. կ'իյնար մարդ գլուխ։ Ի՞նչ պիտի ընէիք, եթէ դուք ըլլայիք անոնց տեղը։ Այս պահուս ցեղային հոգին տարտամ երդուեալներուն խղճմտանքին տակ, այն ցեղին որ մեծ մասամբ գիւղացիներէ կ'բաղկանայ, որք կ'սիրեն իրենց հողը, նոյն իսկ իրենց կեանքը. զաւակներն ու ինքզինքնին անոր զոհելու չափ։ Թերեւս ամէն երդուեալ ըսած չըլլայ. պիտի սպաննէի բռնաբարիչը. որովհետեւ եթէ այնպէս ըլլար, այն ատեն ամէնքն ալ ազատ պիտի արձակուէին, բայց ամէն երդուեալ ալ ըրած է. անիրաւելը կիսովին յանցաւոր է, երբ պատժէ անիրաւողը։ Ու երդուեալը բարեգութ գտնուեցան ծայրայեղութեան դիմաց Պէտէվիններուն հանդէպ. Ասիկա անանկ դաս մ'է որ պէտք չէ կորսուի։»

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՆՈՐ ԱՏԵԱՆ.—Նախկին նախարար Մ. Միլ Ռօչ, ինչպէս նաև Մ. Շարլ Պրնուա Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովին ներկայացուցին երկու օրինագիծ. երկուքն ալ կ'առաջարկեն Գերագոյն Նոր Ատեան մը կազմել, որպէսզի այն քաղաքացիները, որք կ'կարծեն թէ իրենց սահմանադրական իրաւունքները բռնաբարուած են, անոր դիմեն և իրենց բողոքը լսելի ընեն. Այս Գերագոյն Ատեանը պիտի նմանի Միացեալ Նահանգաց ունեցածին. Ամերիկայի մէջ ա՛յս է գերագոյն իրաւարարը՝ Օրէնսդրութեան և Սահմանադրութեան համար։ Այս ատեանն է որ կ'որոշէ թէ նոր օրէնք մը համաձա՞յն է թէ չէ Սահմանադրութեան և իրաւունք ունի մերժել ոչ-սահմանադրական օրէնքի մը կիրառումը։ Մ. Մ. Միլ Ռօչ և Շարլ Պրնուա այս առաջարկը կ'ընեն, որպէս զի մի՛ գուցէ Ֆրանսայի օրէնսդիր ժողովը շատ զօրաւոր դառնայ։ Արդարեւ, պէտք է յիշել որ Խորհրդարանէն կախուած ունի — այսինքն՝ քուէներու մեծամասնութենէն — օրէնք մը քուէարկելը, օրէնք մը, որ Մ. Միլ Ռօչի բացատրութեամբ, կրնայ «Դաւիճն և մարդկային ընկերութիւնը չափէ վիճակի մը մէջ դնել»։ Օրէնսգիրք ներկայացնողները, իբր նախնական անհրաժեշտ քայլ, կ'առաջարկեն Օրէնսգիրք մը կազմել, որուն մէջ որոշ կերպով արձանագրուին քաղաքացիի մը իրաւունքները։ Մ. Ռօչ կ'առաջարկէ որ վճռաբեկ ատեանին բոլոր անդամները միանալով կազմեն Գերագոյն Ատեանը։ Բաց աստի, կ'առաջարկէ որ այն պարագային ուր Հանրապետութեան Նախագահը կ'պահանջէ որ Խորհրդարանին ընդունած մէկ օրէնքին վրայ նոր քննութիւն մը կատարուի, օրէնսգիրքը կարելի է քուէարկել միմիայն բոլոր ժողովականներուն երկու երրորդին մեծամասնութեամբ։ Դարձեալ, կ'առաջարկէ որ Խորհրդարանի պարզ անդամներն իրաւունք չունենան օրինագիծներ կամ առաջարկներ ներկայացնելու, վարկերու բացման համար։ Այս տեսակ խնդրի մը մէջ նախաձեռնութիւնը Կառավարութիւնը միայն կրնայ ըլլալ։

ՍԱՔՍՈՆԻՈՅ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ.—Ժընեւէն կ'գրեն Նիւ Եորք Հէրըլտի.—Մ. Ժիրօնի և իշխանուհւոյն միջեւ յարաբերութեանց խզումը վերջնական չէ, ինչպէս կ'ենթադրուէր։ Լուիզ իշխանուհին կ'ընդունի իր սիրահարին նամակները, կ'պատնայ ու կ'կարդայ զանոնք։ Իշխանուհին իր փափաքով գնաց մտաւ Մէզէրիի դարմանատունը, և կրնայ ուզած ատենը դուրս ելնել։ Տակաւին յայտնի չէ թէ ինչո՛ւ եկաւ Նիոն. կ'ըսեն թէ դիւանագիտական միջոց մ'է այդ։ Տրէզտէնի բնակիչներէն շատերը Ժընեւ Օգէլ Սիւիսը եկան իշխանուհին տեսնելու համար, բայց պարապը ելան։ Եւրոպայի ամէն կողմէն հեռագիրներ կ'հասնին, տեղեկութիւն ստանալու համար իշխանուհիին կարծեցեալ անձնասպանութեան վրայ։ Գրեթէ աշխարհի չորս բոլորէն դրամ կ'առաջարկեն իրեն, բայց մանաւանդ՝ Ամերիկայէն բաւական առատ է ի վեր հանգիստ վայելելուն համար, վիճակը բարւոքած է։

ՎԷՆԵՑՈՒԷԼԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Ուաշինգդընէն Մօրնինկ Բոստի տրուած տեղեկութեան մը համեմատ, Իտալիա և Գերմանիա նոր և գաղտնի դաշնագիր մը կնքեր են, որով պիտի խնդրեն առանձնաշնորհեալ պայմանագիր մը, ինչ որ ալ ըլլայ անգլիական Կառավարութեան ընթացքը։ Կ'կարծուի թէ Վէնեցուէլեան Կառավարութիւնը պիտի ընդունի գոնէ մէկ տարուան համար դաշնակիցներուն առանձնաշնորհեալ պայմանագիրը. Միացեալ Նահանգներն և Ֆրանսա չպիտի ընդդիմանան այս կարգադրութեան, եթէ Մր. Պօուէն խոստանայ որ տարւոյն վերջը Ֆրանսա ալ միւս Տէրութեանց կարգը պիտի դասուի։ Մր. Պօուէն ծանոյց անգլիական և գերման դեսպաններուն թէ իրենց կողմէ ներկայացուած ոչ մէկ նախնական պայմանագիր կրնայ ստորագրել, եթէ Իտալիոյ ներկայացուցածին նման չըլլայ։

⁂ Վէնեցուէլեան ըմբոստները Մէնտօզա զօրավարին մեկնումէն վհատած են. հակառակ պաշտօնական, ըմբոստութիւնը վերջացած կրնայ համարուիլ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ԴԱՏ ՄԸ.— Ընթերցողները կ'յիշեն թէ անցեալ Օգոստոսին, տէր և տիկին Ֆէյր մինչ ինքնաշարժ կառքով կ'ռւղլին Նիւ Եորքի փողոցներէն, երկուքն ալ զոհ գացին. անկէ ի վեր տիկին Ֆէյրի ընտանեաց կողմէ դատ բացուած էր, պահանջելով Մր. Ֆէյրի թողած մեծ ժառանգութիւնը. հիմնուելով սա փաստին վրայ թէ կինն այրէն քիչ մը վերջ մեռած էր։ Արդարեւ, եթէ կարելի ըլլար այս պարագան ապացուցանել, վեց միլիոն տոլարի գումար մը տիկին Ֆէյրի ընտանեաց ժառանգ պիտի իյնար։ Բայց դատարանն այն ատեն վճռեց որ պէտք եղած ապացոյցը տրուած չէ, որով կարգադրութիւն մ'ըրին և տիկին Ֆէյրի մայրը ստացաւ 125,000 տոլարին ու իր աղջկան գոհարեղէնները միայն։ Այսու հանդերձ, հիմա նորագոյն փաստեր ձեռք բերելով, կ'ըսուի թէ հաստատուած է տիկին Ֆէյրի իր ամուսնէն 30 վայրկեան ուշ մեռնիլը, որով նոր դատավարութիւն մը տեղի պիտի ունենայ։

ԳԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԸ.—Ռայխստակի վերջին նիստին մէջ, ելմտացոյցի յանձնաժողովին վիճաբանութեան պահուն խնդիր եղաւ գերման համալսարաններու մէջ կատարուած անդամահերձումները։ Կառավարութեան Ներկայացուցիչն ըսաւ թէ 1885ի Օրէնքը, որով անդամահերձութեան պայմանները կ'կանոնաւորուին, անփոփոխ պիտի մնայ։ Գերման դաշնակից Պետութիւնք մեծ մասամբ պատասխանած են թէ հարկ չկայ պատժական միջոցներու դիմել կենդանիներու դէմ անհարկի անգթութեանց արգիլման համար, բայց գերման Կառավարութիւնը պատրաստ է պատժական օրինագրքի արամադրած տուգանքը գործադրութեան դնել։

ԳԵՐՄԱՆ կայսրն ու կայսրուհին անցեալ կիր. գիշեր ներկայ եղան Շէյքսփիրի ծանօթ թատերախաղ «Հէնրի Ե. Թագաւոր»ին ներկայացման, Պերլինի Արքայական Թատրոնին մէջ։ Կայսեր յատուկ հրաւէրով, Պերլինի անգլիական դեսպանատան մարմինը ներկայ էր։

ՍԱՐԱ ՊԵՐՆԱՐ.—Հռչակաւոր դերասանուհին անցեալ կիր. գիշեր յաղթանակի նոր դափնիներ չահեցաւ, երբ Ռասինի Անդրոմաք ողբերգութիւնը կ'ներկայացնէր խուռն բազմութեան մը առջեւ։ Սառա Պերնար սովորականէն աւելի խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղաւ, չորրորդ արարէն ետք, երբ ներկաներէն մին բարձրաձայն սուլելով հակակիր ցոյց մ'ըրաւ։ Այդ անձն աղէկ ծեծ մ'ուտելէն վերջ թատրոնէն վանտուեցաւ։ Սառա Պերնար մտերիս պիտի ներկայացնէ նոր խաղ մը՝ Բոււրժէլի կողմէ գրուած. այս թատերախաղը Կէօթէի Վերթերէն յարմարցուած, կամ աւելի անոր վրայէն առաջի վերածուած է. կ'ըսուի թէ գլուխ գործոց մ'է և ծանօթ տաճարներուն մէջէն ամէնէն ազդեցիկը։

ՎԱՆՔ ՄՏԱԾ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ.—Անցեալ օր հրատարակած էինք յօդուած մը Սէգէֆան Լօզանէ՝ վանք մտած աղջիկներու վրայ. այս դէպքին վրայ հետեւեալը կը գրէ Մ. Ժօռէսի Թերթը՝ Լանթէռն.—«Եթէ բոլոր հանրապետականներս ալ անճարակ ճառախօսներ չըլլայինք, լաւորէն պիտի բանայինք վանքերու դուռները, ինչպէս ըրած էին 93ին։ Ազատ պիտի ձգէինք այն ծառայութեան մէջ ծնրադիր մարդիկը։ Կեանքը պիտի տայինք, կեանքը՝ բոլոր իր պատահարներով, բոլոր իր ցաւերով և ուրախութիւններով՝ աղօթքին մէջ մահու եղած այս դժբախտներուն։ Բայց, չպիտի ներէինք որ նորահաս պատանիներու և աղջիկներու հոգիները փրկելու պատրուակին տակ՝ խղճի անսահման աւազակներն իրենց ընտանիքներէն զաւակներն յափշտակեն, օր մը տիրանալու համար անոնց հարստութեան, կամ զանոնք յօգուտ իրենց աշխատցնելու։

ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՊԵՐԼԻՆ.— Տէյլի Մէյլի կ'հեռագրեն Պերլինէն թէ շատ մեծ գայթակղութիւն մը պատահած է հոն, որ մեծ յուզում պատճառած է։ Երեք կին ու հետեւակազօրաց տեղակալ մը ձերբակալուեցան, սպիտակահիններու առեւտուր ընելու ամբաստանութեան տակ։ Բազմաթիւ են զոհերը, որք Պերլինէն և շրջականներէն են ու մանկամարդ։ Ոստիկանութիւնը կ'հսկէ մէկ քանի հարուստներու վրայ, որք յանցաւոր կ'նկատուին։ Այս գարշելի գործն երեւան եկաւ ոստիկանութեան ականջը հասած խօսակցութեամբ մը։

ԱՀՌԵԼԻ ԹԱՓԱՌ ՄԸ.— Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Խաղաղական Ովկէանոսի «Ընկերութեան» կղզիներուն մէջ նմանը չտեսնուած թափառ մը ծագելով մեծ վնասներ գործեց. այս կղզիները Ֆրանսայի սեփականութիւնն են և ունին 6000է աւելի բնակիչ. ծովուն մակերեւոյթէն հազիւ 20 ոտք բարձր ըլլալով երբ ալիքները յանկարծակի խուժեր են, ժողովուրդը մեծ մասամբ անպատսպար մնալով ծովամոյն եղեր է. քիչեր միայն ազատեր են ծառերու վրայ սողոսկելով. ասոնք ալ, սովամահ վիճակի մէջ Հայիդի տարուեր են։ Ֆրանսական Կառավարութիւնը մարտանաւ մը և ուտելիք ղրկեց արկածեալներուն. իտալական Թալապիրտ նաւն ալ միասին գնաց։ Մեռածներուն թիւին վրայ որոշ բան մը չգիտցուիր դեռ։ Միայն երկու կղզիներու մէջ զոհերուն թիւն 800ը կ'անցնի. Հիքերօ կղզին 1000 բնակիչները, որք մարգրիտի որսորդութեամբ կ'զբաղէին, կէս առ կէս կորսուած են։ Ընկերութեան կղզիներուն ընդհանուր վիճակը յուսահատական է։

ԱՐԹՆԵԼԻՔ ՏԱԿ ԱՌՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ.— Օրիորդ Շավան անունով 54 տարեկան կին մը ի Սէն—Ժըն—Թէրնուար նեղկուկ սենեակի մը մէջ բանտարկուած կ'կենար 2 տարիէ ի վեր։ Չորս կողմը կղկղանքով լեցուն էր, եղունգները զարհուրելի կերպով խոշորցեր էին, 6-7 սանդիմէթր երկար և մէկ քանի միլիմէթր լայն։ Այս խեղճ կինը նախ կամովին բանտարկեց ինքզինք հօրը մահէն վերջ, յետոյ իր ազգականներն այս սոսկալի վիճակին մէջ պահեցին զինքն երկար տարիներ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացաւ այս գործին վրայ, որ մեծ յուզում պատճառած է Ֆրանսայի մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին յիշեալ մզկիթը գնաց կառքով, և Ուրբաթ. աղօթքը կատարելէ վերջ Կայսերական Պալատ դարձաւ հանդիսաւոր թափորով։

Հրաւիրուածներուն մէջ կ'գտնուէին Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ Ֆօն Պիպէրշդայն և Ա. Թարգմանը, Ֆրանսական դեսպան Մ. Քօնսդան և Ա. Թարգմանը, ռուսական դեսպան Մ. Զինովիեւ և Ա. Թարգմանը, Օսմ. Պանքայի Տնօրէն Մ. Կ. Օպենհայմ և խորհրդական Քանձրիի պէյ և դեսպանատանց կողմէ յանձնարարուած քանի մը օտարազգիներ։ Ներկաներէն ոմանք արժանացան Կայսերական մեծարանաց, Սեննէկաբաշ Էմին պէյի միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵՐՄՈՒԹՈՒՄ

«Երէկ, Ուրբ. Սէլամլըքի արարողութենէն վերջ շնորհուած Կայսերական արտօնութեամբ, Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ Ֆօն Պիպէրշդայն, Ֆրանսական դեսպան Մ. Քօնսդան և ռուսական դեսպան Մ. Զինովիեւ պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս և զատ զատ ներկայանալու Վեհ. Կայսեր։»

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Ֆրանսերէն Ֆիկարօ լրագիրն իր Փետր. 10 թուով յօդուած մը նուիրած է Օսմ. Բանակին, ի վեր հանելով անոր ահեղ զօրութիւնը։ Ֆրանսերէն թերթը կ'ըսէ թէ Օսմ. Կայսերական Կառավարութիւնն այսօր 1,500,000 կանոնաւոր զօրք կրնայ պատերազմական վիճակի մէջ դնել, և եթէ այս ահեղ զօրութեան վրայ աւելնան Համիտիէ հեծելազօրագունդերը, Օսմ. Բանակին զօրութիւնը շատ կ'աւելնայ։ Ֆիկարօ հրատարակած է նաև համայնացոյց պատկեր մը, ուր նշանակուած է օսմ. իւրաքանչիւր զօրաբանակի հետեւակ, հեծեալ, թնդանօթաձիգ և ամրաշէն գունդերուն կազմակերպութիւնը։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ.—Ֆրանսական պահականոցին սպաներէն և նաւազներէն 30 հոգի և ռուսական պահականոցին սպաներէն ու նաւազներէն 19 հոգի երէկ Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուեցան, հիւրանոցին առջեւ դարատափին վրայ շարքի կեցած։ Վեհ. Կայսրն անոնց ներկայութենէն շատ գոհ մնալով, բարեհաճեցաւ յատուկ պաշտօնէի մը միջոցաւ իր բարեւներն հաղորդել, և այս առթիւ անոնց մեծարուեցան սիգարներ, թէյ, շաքարեղէն։

—Սկիւտարի Շէյխ—Փաշա Մէարէթին կրօնական ուսանողներուն երէկ 20 ոսկի, հաց և դրամական պարգևներ բաշխուեցան, իբրև Կայսերական ողորմութիւն։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ Օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ անցեալ Բշ. օր մէկ ժամու չափ տեսակցեր է Թագաւորին Արտաքին գործոց նախարարին հետ, Թուրքևհելլէն առևտրական դաշնագրի բանակցութեանց վրայ։

ՄԱՀՄՈՒՏԻԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ.— Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Մահմուտիէ շոգենաւերուն մեծ մասն Արքունի նաւատորմին աւազաններուն(?) մէջ կ'գտնուին նորոգուելու համար, և այս պատճառաւ Թղթատարական չոգենաւային երթևեկութիւնք անկանոնութեան մատնուած են, հրամայած ըրաւ որ Յանձնաժողով մը կազմուի, թէ՛ աւազանները գտնուող չոգենաւերուն նորոգութիւնը փութացնելու և թէ մնացեալ չոգենաւերուն վիճակը քննելու համար, որպէս զի եթէ անոնց մէջ ալ նորոգութեան կարօտ չոգենաւեր կան, ժամ առաջ նորոգուին։

ՇԻՐՔԷԹԻ 32 թիւ չոգենաւը, Մէրէքքէօ(?), որուն ամբողջովին այրիլը երէկ ծանուցինք, ընկերութեան ամէնէն մեծ չոգենաւերէն մին էր։ Ասկէ առաջ, թիւ 33 և 34 չոգենաւերուն հետ, Լոնտոնէ գնուած էր 30,000 ոսկիի։ Շիրքէթի կանոնագրին համաձայն, ամէն տարի անոր արժէքէն մէյ մէկ մաս կ'զեղչուէր, այնպէս որ հիմա Շիրքէթի գոյից մէջ անոր արժէքն հազիւ 3400 ոսկի էր, և այս գումարն ալ Շիրքէթի կողմէ ապահովագրուած էր ըստ կանոնի։ Վերջերս նորոգութեան պէտք ունենալով, Նախերդ ծննդարանի մօտ Շիրքէթի նաւագործարանին առջև նորոգուած և ներկուած էր, և Նախընթաց օր Խասգիւղ տարուած էր յատակը մաքրուելու համար։ Հրդեհը ծագած ատեն է չոգենաւին գլխի ցամքէն(?), և Թէև անմիջական միջոցներ ձեռք առնուեր են մարելու համար՝ բայց չոգենաւին ներքին կողմը նոր ներկուած ըլլալով, բոցերը չուտով ծաւալեր և ամէն ջանք ի դերև հաներ են։ Հանկած չոգենաւը, որ Շիրքէթի 34 և 38 թիւ չոգենաւերուն մօտ կապուած էր, Բիրի—փաշայի նաւամատոյցին ծանծաղուտը տարուեր է, և հոն ամբողջովին այրեր է փայտեղէն մասն և միայն կմախքը մնացեր է։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ետնիսայէ(?) կ'գրեն թէ տեղւոյն բնակիչներէն Պարոնի(?) հպատակ Ծովակիմ Խան Բաքաղեան, երբ Փետր. 1ին (Ն. Տ.) Այտոնաքէ ձիով Ետնիտ(?) կ'երթար, Թամիրա գիւղին մօտ յարձակում կ'կրէ աւազակներէն և հրացանի քանի մը հարուածներ կ'ընդունի։ Ծովակիմ Խան վիրաւորուելով ձիէն վար կ'իյնայ, և ձին կ'սպաննուի։ Բարեբախտաբար սարիկան—զինուորք, որոց ալ ուշադրութիւնն արթնցած էր հրացանի պայթիւններէն, տեղւոյն վրայ կ'հասնին և վիրաւորեալը քաղաք կ'փոխադրեն անկենդան և արիւնլուայ։ Աւազակներն իրենց զոհէն կ'չորթեն 110 ոսկի, ինչպէս նաև քանի մը հին առեղնագործութիւններ և արծաթեղէն առարկաներ, ընդամէնն 20 ոսկի արժէքով։ Աւազակները կ'հալածուին տեղւոյն սարիկան—զինուորներուն կողմէ։

ՏԻԿԻՆ ՊԱԼԱՊԱՆԻԻ ԴԱՏԸ.— Տիկին Եւտերպէ Պալապանի, որուն ամուսնական դատը ծանօթ է մեր ընթերցողներուն, Յնվ. 25ին աղերսագիր մը մատուցեր է Բերայի Նախագահ Ատենին, խնդրելով որ դատարանն արգելքի տակ առնէ իր փախստական ամուսնոյն՝ Ալեքօ Պալապանիի գոյքերը, որք Բերա, Խրիստոֆորի խան, թիւ 7 յարկաբաժնին մէջ կ'գտնուին, ամուսնական պայմանագրին համաձայն իր առած դրամական պահանջին համար, քանի որ ամուսինը զինքը լքած և Աթէնք փախած է։ Լքեալ կինը(?) կ'խնդրէ նաև որ գոյքերուն վրայ դրուելիք արգելքը մնայ մինչև որ Յունաց Պատրիարքարանի Խառն Ժողովը, որուն կ'պատկանի ամուսնական դատը քննելու ձեռնհասութիւնը, իր վճիռն արձակէ։ Բերայի դատարանն որոշած է որ դատավարութիւնը տեղի ունենայ յառաջիկայ Մարտ 3/16ին։ Տիկին Եւտերպէ Պալապանիի խնդրանքը Թաղքային Դատավարութեան օրէնքին 26րդ յօդուածին համաձայն ըլլալով, դատարանը կոչնագիր հանած է փախստական Ալեքօ Պալապանիի դէմ. կոչնագիրը փակցուած է դատարանին սրահին մէջ, որպէս զի ամբաստանեալն ներկայանայ որոշեալ օրն ու ժամուն. եթէ երբեք չներկայանայ կամ իր կողմէ փաստաբան մը չղրկէ, ի բացակայութեան պիտի դատուի։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱՑՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Կայսեր հրամանաւ, Արտաքին գործոց արարողապետ Ղալիպ պէյ Դշ. միջօրէէն առաջ Ֆէներ Պատրիարքարանը գնաց, Յունաց Պատրիարքին առողջութեան վրայ լուր առնելու ի դիմաց Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Տ. Յովակիմ Գ. Ղալիպ պէյէն խնդրեց իր երախտագիտական զգացմանց թարգման ըլլալ Վեհ. Կայսեր քով, այն հոգածութեան համար զոր Ն. Կ. Վեհափառութիւնը բարեհաճած էր ցոյց տալ իր անհանգստութեան առթիւ։ Յունաց Պատրիարքը գործակատարին հետ Եշ. օր Կայսերական Պալատ գնաց, բերանացի եւս յայտնելու իր երախտագիտութիւնը, և ընդունուեցաւ Ա. Քարտուղար Թահսին փաշայի կողմէ։

ՀԵՌԱԳՐԱՑ և Թղթատարական Վարչութիւնը չէ ուզած ընդունիլ 205,000 Թաշօ(?) մետաղեայ թել, զոր հայթայթած էր Օրօզդի—Պաք վաճառատան Տնօրէն Մ. Բէբբօ Պաք։ Հայթայթիչէն պահանջուած է վերցնել տալ այն անօթները որք նոյն Վարչութեան պաշտօնատան բակը կ'խափանեն։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՋՈՒՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Սկիւտար—Գատըգիւղի ջուրի ընկերութիւնը Թագրիր մ'ուղղելով Թաղապետութեան, հերքեց այն զրոյցը թէ իր մենաշնորհը 45,000 ոսկիի փոխարէն ուրիշ ընկերութեան մը ծախած ըլլայ։ Այսպիսի փոխանցում մը երբեք տեղի չէ ունեցած, և ընկերութիւնը միշտ պատրաստ է համակերպելու իր մենաշնորհի պայմաններուն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— Սպարապետութիւնը Մեծ—Եպարքոսութեան յանձնեց ա՛յն ցանկերը, որոց համաձայն 1319 տարւոյ նոր զինուորներուն վիճակաւ (գուրա) ընտրութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ Ապրիլ 23ին։

ՄԱՈՒԶԷՐԵԱՆ ՓԱՄՓՈՒՇՏ.— Արքունի Թնդանօթարանի Միւշիրութեան հաղորդուած Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Զէյթին—Պուռնի Կայս. գործարանին մասնաւոր փամփուշտը պիտի ձեռնարկէ Մաուզերեան փամփուշտներու շինութեան, ի ներկայութեան գերման քիմիագէտի մը որ այս նպատակաւ վարձուած է։ Շինուած փամփուշտները առ ժամ(?) պիտի ղրկուին Կայսերական այլ և այլ զօրաբանակները։

ՄԱՀ ՄԱՎՐՈԿՈՐՏԱԾՈ ԻՇԽԱՆԻՆ.— Աթէնքէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Պոլսոյ նախորդ հելլէն դեսպան իշխան Նիքոլա Մավրոքորտատօ յանկարծամահ եղած է։

ԲՈՐՈՏՈՒԹԻՒՆ.— Իգտամ կ'ըսէ թէ այս միջոցիս Պոլսոյ մէջ բորոտութիւնն աւելնալու վրայ է, և այս անպատեհութեան գլխաւոր պատճառն ալ բաղնիքներն են, ըստ որում ախտաւորները, առանց լուացուելու, յաճախորդէ յաճախորդ կ'տրուին, և բորոտութիւնն ալ այս կերպով կ'ծաւալի։ Ուստի Թաղապետական իշխանութեանց պարտքն է յարատև հսկել բաղնիքներու ախտանիշներուն մաքրութեան վրայ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնն որոշեց Թթենիի և վորդենիի տունկեր ղրկել Այտընի կուսակալութեան, որպէս զի նահանգին երկրագործներէն փափաքողներուն ձրիապէս բաշխուին։

ՀԵՐԷՔԷԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ.— Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Հերէքէի գործարանին մէջ մասնաւոր յարկաբաժին մը շինուեցաւ ֆրանսական Լիոն չուխայէն աւելի ընտիր չուխաներ շինելու համար։ Պէտք եղած մեքենաներն և գործիքներն Եւրոպա ապսպրուած են և ի մօտոյ մայրաքաղաքս կ'սպասուին։

ՔԵԱՂԸԹՀԱՆԷԻ ՋՈՒՐԸ.— Առևտրական նախարարութեան խորհրդական Նէճիպ Մէլհամէ էֆ.ի նախագահութեան տակ կազմուած յանձնաժողովը, որ Քեաղըթհանէի գետակներուն ջուրերն կանոնաւոր հոսման վրայ հսկելու պաշտօն ունի, նկատելով որ մեքենաներուն նորոգութեան և վառելանիւթի համար տարեկան 5—6000 ոսկիի պէտք կայ, նոյն գումարը հայթայթելու համար հասոյթի միջոցներ գտեր և տեղեկագրեր է Բ. Դրան։

ԿԱՏԱԿԵՐԳԱԿ ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ.—Կ'լսենք թէ քանի մը դերասանուհիներ ու դերասաններ ձեռնարկած են Կատակերգակ Նոր Թատերախումբ մը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ փոխանակ թատրերգներու(?), մելոդրամներու, զուտ կատակերգութիւններ ներկայացնել Պարիզեան ամէնանոր հեղինակներէ, այս կերպով նոր շրջան մը բանալով Թուրքիոյ Թատերական պատմութեան մէջ։ Քանի որ ընդունուած ճշմարտութիւն է թէ Թատրոնը բարոյական դպրոց մ'է, այս Թատերախումբն ալ խնդացնելով, զուարճացնելով պիտի տայ իր բարոյական դասերը, որք ապահովաբար լացնելով տրուած դասերէն շատ աւելի հաճելի պիտի ըլլան։ Խումբը կազմուած է սապէս. Տիկնայք Դոհարիկ Շիրինեան, Ալբագօփ(?), Մառի Տիէօ, Վարդանոյշ, Վերժին և Պ. Պ. Զաքարեան, Պալթազարեան, Երուանդ Թօլայեան, Երուանդ Փափազեան, Պարոնեան, Նուպար, Այտընեան, Հալաճեան, ևն.։ Այս Կատակ. Թատերախումբին խաղերուն հեղինակներն են Մէյեաք, Ալէվի, Բայըրօն, Պիսօն, Պրիէօ, Սարտու, Տիւմա Որդի, Ալպէն Վալապրէկ, Բիէռ Վէպէռ, Գորտըլին ևն. ևն.։ Առաջին ներկայացումն է Թօքէնէլի այլէ(?) Նէյը հեղինակ Ալեքս. Պիսօն, երեք արար և lever du rideau մը, մէկ արար՝ Թէնօր տ'Ամէրիքէն. ևն։ Թէև կանխապէս որոշուած էր առաջին ներկայացումը կիրակի ցերեկին տալ, սակայն Իտալիա ապսպրուած Թատերական décorները տակաւին հասած չըլլալով, առաջին ներկայացումն անպատճառ յառաջիկայ չորեքշաբթի պիտի ըլլայ։ Յաջողութիւն և յարատևութիւն կ'մաղթենք այս Կատակերգակ Նոր Թատերախումբին, որ արժանի է ամէն քաջալերութեան ու գովեստի(?)։

ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ

ՄԱՆԱՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1/14 Փետր.

Բամբակը, ինչպէս արդէն ծանուցինք, չորաշնորհական տատանումներ(?) կրելու վրայ էր. այս օրուան հեռագիրը զգալի յառաջացում մը ցոյց կ'ուտայ, գրելով $5\frac{1}{8}$ փէնս. մանածի ամէն տեսակի գիները համեմատաբար աւելի վրայ գրին։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ			
Օ. Ո. 100էն կանխիկ			
Վաթէր Եսիրգուլէ Ն.		$28\frac{1}{2}$	
» Իզմիր	»	31	
» Սելանիկ	»	30	
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ			
Օ. Ո. 100էն 61 օր պայմանաւ կամ » 2% զեղչ կանխիկ			
Վաթէր Ն. 20		40	
Էքսթրա » 16—24		46	
» » 12—14		40—43	
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ			
Վաթէր Ն. 4—14		29	—32
» » 20		38	—39
Էքսթրա » 12—14		37	—40
» » 16—24		43	—44
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ			
Կարմիր Վաթէր Ն. 20		60—61	
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ			
Կարմիր Վաթէր Ն. 20		56—58	

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ
ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 1/14 Փետր.
Սրօթ(?) 5.08 փէնս

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱՒ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ս. Պատրիարքն երէկ ժամ 6ին, հետն ունենալով Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր—Ներսէսեանը, Կայսերական Պալատ գնաց։ Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Ն. Օրհնութիւնը, առաջնորդութեամբ Կայսերական Պալատի արարողապետ Վահէ(?) Իպրահիմ պէյի՝ ներկայացաւ Վեհ. Կայսեր, և արժանացաւ Կայսերական մեծաշնորհ բարեացակամութեան(?)։ Վեհափառութիւնը հրամայեց իր Կայսերական բարեւներն հաղորդել հաւատարիմ հպատակ Հայ Ազգին։ Ս. Պատրիարքը թէ՛ իրեն և թէ իր հաւատարիմ ժողովրդեան արժանացած այս շնորհաց համար խորին երախտագիտութիւն յայտնելէ յետոյ, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ն. Վեհափառութեան արևշատութեան համար։ Ապա այցելութիւն տուաւ Ա. քարտուղար Թահսին փաշայի և Ա. Սենեկապետ Հաճի Ալի փաշայի։

Ս. Պատրիարք Հայրը Բէրա իր բնակարանը դարձաւ ժամ $11\frac{1}{2}$ի միջոցները։

Ս. Պատրիարքն այս կիրակի եւս հանգիստ պիտի ընէ, և Դշ. օրը պիտի նախագահէ Խառն Ժողովոյ լիագումար նիստի մը, ուր ի նկատ պիտի առնուին Օրակարգի խնդիրները։

— Խօսք կայ թէ Տ. Եզնիկ Եպսկ. Ապահունի Պոլսոյ Պատրիարքական Փոխանորդ պիտի նշանակուի, Երուսաղեմայ Լուսարարապետ ընտրուած Անդլեան Վարդապետին տեղ։

— Կ'ըսուի թէ Արքեպիսկոպոսութեան համար նշանակուած երեք եպիսկոպոսներն են Կրօնական Ժողովոյ Բ. ատենապետ Մանկունի Եպսկ., Բերայի քարոզիչ Հմայեակ Եպսկ., և Ռոտոսթոյի Առաջնորդ Ներսէս Եպսկ. (Վերապահութեամբ.) (Եւ քանի ամիս առաջ Ս. Պատրիարքն այս երեքին համար Արքեպիսկոպոսութիւն խնդրած է Ս. Հայրապետէն, որ չի մերժեր այսպիսի դիմում մը Պատրիարքին կողմէ, բայց դեռ ղրկած չէ իր հաստատական պատասխանը։

— Պատրիարքարանէն 40 լիրա ճամբու ծախք ղրկուեցաւ Տ. Մովսէս Եպս.ին իբրև հրաւիրակ Երուսաղէմ երթալու համար։ Պատրիարքարանի պատուիրակին հետ Երուսաղէմ կ'երթան Ատանայի եւ Կիլիկեցի ուրիշ քանի մը պատուաւոր ազգայիններ ալ։ Սսոյ Վանքը քիչ շատ կարգի դրուած է, և Ն. Ամենապատուութեան օծումէն ետքը, յուսալի է որ ո՛չ միայն Կիլիկիոյ թեմերէն, այլ և Մայր Աթոռէն ու Կ. Պոլսէն դրամական անհրաժեշտ նպաստներ ըլլան Կիլիկիոյ Հայրապետական Աթոռին՝ իր նախնական պէտքերն հոգալու և հանգէս իր հօտին, իր հոգևոր պարտականութիւններն հետզհետէ կատարելու համար։

—Եօզղատի Տեղապահ Տ. Ղևոնդ Վ. Թուր Սարգսեանի վիճակէն հեռանալուն պատճառաւ, Պատրիարքարանէ յանձնարարուած էր Սսոյ Տեղապահ Տ. Կիրակոս Եպսկ.ի որ վանքի միաբաններէն Տ. Սահակ կամ Տ. Յակոբ Վրդ. ներէն մէկը ղրկէ իբրև հովիւ և քննիչ։ Տ. Կիրակոս Եպիսկ. կ'գրէ Պատրիարքարան թէ տեղւոյն հեռաւորութեան և եղանակին խստութեան պատճառաւ հարկադրուած է Կիւրինէն Յակոբ Վ. Կէօնիւլեանը ղրկել, Եօզղատի առաջնորդարանին գործերը վարելու համար։

—Եօզղատի Տ. Սահակ քհնյ.ն հեռագրաւ Զարումի(?) Թաղ. Խորհուրդէն հրաւիրուեր և հոն երթալով քահանայագործելու սկսեր է։

— Սիվրիհիսարի Թաղ. Խորհուրդը խնդրեր է Պատրիարքարանէն՝ հարկ եղածն ընել՝ դպրոցին շինութեան համար հրամանագիրը ձեռք բերելու համար, որովհետև առ ի չգոյէ կրթական յարկի՝ անուսումն կ'մնայ տեղւոյն մանկտին։

—Բէօսթէնճէի Թաղ. Խորհուրդը Պատրիարքարանին բողոքելով Տ. Յակոբ քահանային դէմ և կարգ մը ամբաստանութիւններ ընելով՝ հեռացումը խնդրեր է։

— Տնտեսական Խորհրդոյ անդամներէն փաստաբան Համբարձում էֆ. Էօմիւրեան Րուսճուքի գաւառներուն նոր կազմակերպութեան մէջ պաշտօնի կոչուած ըլլալով, ինչպէս երեւցաւ Պաշտօնականներէն, Քաղաքական Ժողովս իր առաջիկայ նստին մէջ ուրիշ անդամ մը պիտի կարգէ Տնտեսական Խորհրդոյ համար։

— Տնտեսական Խորհուրդն երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և հետևեալ անօրինութիւններն ըրաւ.— Խորհուրդն ուսումնեց քննութիւնները Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի վերաշինութեան հաշուոց մասին՝ որք մատուցուած էին Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի կողմէ, և հաստատելով հաշուոց ճշտութիւնն և մատակարարութեան օրինաւորութիւնը, որոշեց քննութեան արդիւնքն յայտագրել Քաղ. Ժողովոյ։— Գանտիլլիի Թաղ. Խորհուրդն ըստ օրինի մատուցած էր Եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւներն՝ որք կ'սկսէին 1899 Մարտ 1է և կ'յանգէին ցվերջ Դեկտեմբերի 1902 տարւոյ։ Խորհուրդն որոշեց կատարել հարկ եղած կանոնական քննութիւնն և ըստ այնմ յանձնեց հաշիւները Կեդր. Համարակալին՝ նախաքննելու և մատուցանելու համար իր տեղեկագիրը Տնտես. Խորհրդոյ։— Դամասկոսի(?) նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Տէր Ստեփանեան էֆ. Տնտես. Խորհրդոյ դիմելով՝ Եկեղեցւոյ Սնտուկէն իր ունեցած պահանջից վճարման կարգադրութիւնը խնդրած էր։ Որոշուեցաւ խնդիրն հաղորդել տեղւոյն Թաղ. Խորհրդին և այս մասին հարկ եղած բացատրութիւնը պահանջել։— Ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարք Հօր, Խորհուրդն ուսումնասիրութեան առաւ Գաւառական Առաջնորդներէ հասած գրեր՝ որք Մաւրթայի(?) արդի մասին վարչական անօրինութեամբ՝ տեղի ունեցած կարգադրութեանց համար շնորհակալութիւն կ'յայտնէին։ Խորհուրդն հասու ըլլալէ ետք անոնց պարունակութեան՝ որոշեց արձանագրել։— Ալթըմէրմէր Թաղ. Խորհրդոյ գիրը՝ որ կ'վերաբերէր Եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշիւներու, որոշեց յղել Համարակալութեան, հարկ եղած քննութիւնը կատարելու եւ մատուցանելու իր տեղեկագիրը։— Ատամիր(?) անուն ազգայինի մը խնդրագրով մը Պատրիարքարանի մէջ բարեպաշտութեան պաշտօն ուզած էր։ Մերժուեցաւ յիշեալին խնդրանքը նկատելով որ նոր բարեպաշտի պէտք չկայ։ Խորհուրդն զբաղեցաւ մասնաւորներու կողմէ ի նորոյ ներկայացեալ կարգ մը կռակայիկ(?) խնդիրներով։

—Ուսումն. Խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Նախ ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ Յնվ. ի սկիզբը տեղի ունեցած ատենական ընտրելեաց քննութեանց արդիւնքներուն վրայ. և ըստ որում առկային Մասնաժողովոյ տեղեկագիրը կ'պակսէր, Խորհուրդն իր խորհրդակցութեանց շարունակութիւնը վերապահեց յաջորդ նստին։— Ասկէ առաջ Սկիւտար Ս. Խաչ վարժարանի ուսուցիչներէն Գրիգոր Վանլեան էֆ.ի դէմ՝ որ իբր թէ կարգապահութեան հակառակ ընթացք մը ունեցած էր վարժարանին մէջ, տեղեկութիւններ առնուած ըլլալով, Խորհրդոյ Ատենապետ էֆ.ն անձամբ անձին քննութիւն մը կատարած էր նոյն իսկ վարժարանին մէջ և հաղորդած էր արդիւնքը։ Խորհուրդը լսելէ ետքն այս քննութեան նկատմամբ հաղորդուած մանրամասն տեղեկութիւնները, հասու եղաւ որ այդ տեղեկութիւններն չհիմնաւորուեր(?) և որոշեց այդ մասին քննութիւն ընել տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյն, յանձնելով միանգամայն ինչ ինչ յանձնարարութիւններ։ Զբաղեցաւ նաև վաւերացման համար ներկայացեալ զանազան դասագրոց քննութեան խնդրով։

—Ահա՛ Բ. ցուցակը Մանուկ Յիսուսի Նուիրատուութեանց. — Տեարք՝ Բարթող(?) Թէլեան 316 ղչ., Զգօն Խօրասանճեան 108, Գրիգոր Սէլիմիէճեան 95, Տօքթ. Յակոբ Քէմհաճեան 50, Փօքրիկ Շաքէ, Ասօղիկ և Էլիզ Զօպանեան 60, Երամ և Նշան Ճէնազեան 60, Ռուբէն Զաճեան 54, Արմենակ Մ. Թաշճեան 54, Աւիքսան Պարտիզպանեան 54, Պողարիկ Նեվրուզ 40. Պ. Միսաք եւ Արթին 40, Գասպար Գավաֆեան 30, Յարութիւն Իւթիւճեան 30, Յարութիւն Սիմոնեան 27, Յակոբ Նշանեան 20, Գրիգոր Փափազեան 20, Խաչիկ Խանճեան 20, Կարապետ Հալաճեան 20, Յարութիւն Ամատունի 20։

Ադրիանուպոլսոյ Առաջն. Տեղապահէն ղրկուած՝ ըստ հետևեալ ցուցակի.—Ազգ. Արշակունեան և Հռիփսիմեան վարժարանի սանունք 324 ղչ., Ազգ. Պալըքլըճայի(?) վարժարանի սանունք՝ 60, Ա. Տեղապահ Տ. Արսէն Ա. քհնյ. 45, Տօքթ. Մինաս Պէնլեան 100, Գէորգ Թօռնեան 60, Գէորգ Մէրամէթճեան 60, Տօքթ. Կարապետ Խանճեան 47.50, Սահակ Եազըճեան 47.50, Յակոբ Առաքելեան 47.50, Գէորգ Մօսալեան 47.50, Սահիան Թողէսեան 49, Թագւոր Գալաճեան 20, Կարապետ Մէրամէթճեան 20, Բարեսէր ՈՄ 20, Յովսէփ Սանասըճեան 15, Գրիգոր Ալթունեան 10։

Մազրիգիւղէն Փիալէեան Տիկնոջ վարժարանի սաներուն նուէրը՝ 40 ղչ., Մազրիգիւղի վարժարանի սանուց նուէրը Տնօրէն Պօղոս էֆ. Պէզազեանի միջոցաւ յանձնուած ըստ յատուկ ցանկի.— Բարձր. Դասընթացքի Բ. տարւոյ 27 աշակերտք՝ 88.50 ղչ., Բարձր. Դասընթացքի Ա. տարւոյ 32 աշակերտք՝ 118,75, Միջին Դասընթացքի Բ. տարւոյ 29 աշակերտք՝ 97, Միջին Դասընթացքի Ա. տարւոյ աշակերտք՝ 68.25, Տարրական Դասընթացքի 12 աշակերտք՝ 38. Ընդհ. գումար՝ 2432.50 ղրշ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան խնդրանօք, Պատրիարքարանն ըստ օրինի Ներքին գործոց նախարարութենէն արտօնութիւն խնդրեց տարեկան նուագահանդէսին համար, որ յառաջիկայ Մարտ 16/29ին տեղի պիտի ունենայ ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցին։ Տոմսերն 1,200 հատ պիտի ըլլան, իւրաքանչիւրը մէկ ոսկիի։

—Տփղիսէ կ'գրեն մեզ.— «Պրն. Իսահակ Ժամհարեանցն ազգանուէր դրամն այս օրերս պիտի տեսնուի, Մոսկուայի զինուորական դատարանին առջև։

«—Կ'իմանանք թէ հանգուցեալ Պրն. Աղեքսանդր Երիցեանի հարուստ մատենադարանը գներ է Բագուի Նաֆթարդիւնաբեր Պրն. Դաւիթ Եւիզպաշեանը(?), որ մտադիր է եղեր նուիրել զայն Ս. Էջմիածնայ Թանգարանին։ Կ'յուսանք թէ այս անգամ այս լուրն ստոյգ կ'ըլլայ, վասնզի ասկէ առաջ ալ, տեղւոյս լրագիրք գրած էին թէ այն մատենադարանը, Պրն. Մանտաշեան առնելով գրաւ(?) պիտի ընէր, որ օգտուին, բայց չիրականացաւ այն լուրը, չենք գիտեր թէ ի՛նչ պատճառներով եւ մնաց լոկ թուղթի վրայ գրուած։

«—Այս տարի Տաճկաստանէն չերամի հունտ բերողները շատ քիչ ըլլալով, գիները բարձր են, տուփը կ'արժէ 1 րուբլի 50 կպ. բայց ծախող չկայ։ Եթէ այսպէս շարունակէ և ուրիշ բերողներ չըլլան, մինչև 3 րուբլի բարձրանալ կ'յուսացուի։»

—Այրի Տիկին Գ. Մըսըրեան, իր վաղամեռիկ զաւակ Օր. Նուարդ Գ. Մըսըրեանի մահուան տարեդարձին առթիւ 5 Օսմ. ոսկի նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին։

—Հանգուցեալ Տիկին Վերժին Պ. Կիւլպէնկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած է Քերովբէ էֆ. Կիւլպէնկեան (ի Զմիւռնիա) 324 ղրշ.։ Գումար 22,307 ղչ.։

—ԱԶԴ.— Դուրկունեանց(?) Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ սեպհական կալուածներէն յիշեալ(?) Սամաթիա(?) Սեղբոս փողոց թիւ 24 և հազար կանգուն գետինն՝ որ ի վաճառ հանուած է, երեք հարիւր հինգ օսմ. ոսկիէ արժէքը գտած է։ Յիշեալ գետնոյն վերջնապէս վաճառումը տեղի պիտի ունենայ թուականէս մինչև տասն օր։ Նշանակեալ գինէն աւելի վճարել փափաքողք կ'հրաւիրուին որոշեալ վերջնաժամուն պայմանաժամուն մէջ դիմել Թաղ. Խորհրդոյն։ (Կնք.)

Դուրկունեանց(?), 1 Փետր. 1903

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 13.—Թոսքանայի Ալիս մեծ—դքսուհին (մայր Սաքսոնիոյ նախորդ իշխանուհւոյն) ինչպէս նաև իր զաւակները Սալցպուրկ վերադարձան։

ՓԱՐԻԶ, 13.—Արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ երէկ գլխու բաւական ցաւեր և ծայրայեղ յոգնութիւն մը զգաց։ Քանի մ'օրուան հանգիստ մը անհրաժեշտ է։

ՓԱՐԻԶ, 13.— Երեսփ. Ժողովոյ մէջ Մ. Պէնոէ Իմպէրեան(?) գործին մէջ նախարարներու կատարած դերին վրայ կառավարութեան հարցապնդում մ'ուղղել ուզելով, զՄ. Քօմպ մեղադրեց թէ քաղաքականութիւն մը կ'բանեցնէ։ Ատենապետին հրաւիրմամբ Մ. Պէնոէ ետ առաւ քամէլէան(?) բառը, բայց նախատական անանկ բառեր արտասանեց որով Ժողովը պարտաւորուեցաւ պատժական(?) քուէ տալ իրեն դէմ։ Յետոյ այն ամբաստանութեանց հետեւանօք զորս Մ. Պէնոէ շարունակ կ'տեղացնէր ժողովին մեծամասնութեան դէմ, Երեսփ. Ժողովն որոշեց դադրեցնել զինք խօսելէ։ Մ. Պէնոէ չուզելով հեռանալ բեմէն, Ատենապետը ստիպուեցաւ նիստը դադրեցնել։ Երբ նիստը վերսկսաւ, Մ. Լօքրուա նորէն հրաւիրեց զՄ. Պէնոէ որ բեմէն իջնէ, ապա թէ ոչ Ժողովէն պիտի արտաքսէ զինքը։ Վերջապէս Մ. Քօմպի պահանջմամբ, Մ. Պէնոէ բեմէն իջաւ։ Իր հարցապնդման վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 13.—Մր. Պալֆուր Լիվրբուլի մէջ ճառ մը արտասանելով ծանոյց թէ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնստաունէ զեկոյց մը ստացած է իմացնող թէ վենեզուէլեան խնդրոյն բոլոր դժուարութիւնք հարթուած են և անգլիական ու գերմանական նախնական պայմանագրերն ընդունուած են։

ԲՐԻՒՍԷԼ, 13.—Կառավարութիւնն երէկ Երեսփ. Ժողովին մատոյց ալքոլի տուրքին յաւելման օրինագիծը, և պահանջեց անմիջապէս վիճաբանութեան ենթարկել զայն։ Ազատական և ընկերվարական երեսփոխանք հակառակեցան։ Նիստը այս առաւօտ ժամ 5ին ընդհատուելէ ետքը, ժամ 2ին վերսկսաւ, և իրիկուան ժամ 7ին նորէն ընդհատուեցաւ մինչև վաղ առաւօտ ժամ 10, առանց քուէարկութիւն կատարուելու։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԱԹԷՆՔ, Փետ. 13.—Իշխան Մավրոքորտատօ այսօր միջօրէէն ետքը մեռաւ։ Վարչապետ Մ. Տէլիեաննիսի առաջարկութեամբ, Երեսփ. Ժողովը նիստը դադրեցուց ի նշան սգոյ։

ԼԻՎՐՓՈՒԼ, 13.—Վենեզուէլայի խնդրոյն վրայ ճառ մը արտասանելով, Մր. Պալֆուր յայտարարեց թէ Վենեզուէլայի դէմ Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ զինակցութեան մը գաղափարը ծաղրելի էր։ Անգլիա միայն բաւականացաւ պահանջքի մը գանձման գործակցելով։

ՀՌՈՄ, 13.—Ֆրանսական և Իտալական Կառավարութիւնք համաձայնեցան, որով Փարիզի ու Հռոմի միջև հեռաձայնի գիծը ի մօտոյ պիտի սկսի բանիլ։

ԲԵՐԼԻՆ, 13—Գերման Կառավարութիւնն ընդունեց իր պահանջումներուն կարգադրութիւնը Վենեզուէլայի հետ, ըլլալիք հատուցումը հինգ ամսավճարով ստանալու պայմանաւ։

ԼՈՆՏՈՆ, 13.—Շինուելու վրայ եղող անգլիական ընդծովեայ մակոյկ մը պայթեցաւ։ 12 հոգի վիրաւորուեցան։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԱՏԱՎՃԻՌԻՆ ԲՆԱԳԻՐԸ

Տրէզտըն, Փետր. 11.—Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանին ամուսնական խնդրոյն համար կազմուած դատական ատեանն այսօր վերստին ժողովուեցաւ շարունակելու համար նախորդ նստին բանակցութիւնները։ Տօքթ. Քէօրնէր՝ գահաժառանգին և Տօքթ. Ցէմէ՝ Լուիզին կողմէ ներկայ էին։ Վկաներն էին գործակալ արքունի ժողովականի պաշտօնեայ(?) Ֆրիզ, արքունապետ Դիւմբլինկ և ոստիկանութեան քօմիսէր Շվարց։ Ասոնց վրայ աւելցած էր նաև գահաժառանգին ծննդական(?) .... Բանակցութեան ներկայ գտնուեցան, իբրև բժշկական հեղինակութիւն, պալատական երեք մասնագէտ բժիշկներ։ Նիստը գաղտնի էր։ Նախագահին հրամանով Թոյլ չտրուեցաւ որ տեղական և օտար մամլոյ լրատուներ Թափառին(?) դատարանին դրան մօտ։ Կէս օրին ժամու մը չափ դադար տրուելով, դատաւորք առանձնացան։ Յետոյ վերսկսելով բժշկաց զանազան հարցումներ եղան և վեց ժամու խորհրդակցութենէ ետքը դատարանը սա վճիռը տուաւ։ «1891 Նոյ. 21ին կնքուած ամուսնութիւնը լուծուած է, ամբաստանեալ կինը լեզուի ուսուցիչ Անտրէ Ժիրոնի հետ շնացած ըլլալուն համար։ Այս ամուսնալուծման մէջ յանցաւոր կողմն ամբաստանեալ կինն է։ Դատական ծախքերն ամբաստանեալ կնոջ կը պատկանին։ Վճիռը անմիջապէս պիտի գործադրուի։»

. Դատական վճիռը քիչ ետքը հրատարակուեցաւ իր պարզ ձևին մէջ։ Կ'ըսուի թէ վաղը պաշտօնապէս պիտի հրատարակուի նաև խնդրոյն պարագաներն ու դատին մանրամասնութիւնը։

ԱԶԴ

Կաղաբեայ խաղալիկներու շինութեան յատուկ գործարան մը, որ վերջին դրութեամբ մեքենաներ և գործիքներ ունի, ծախու է։ Դիմել Ղալաթիա, Ալեքսիանո(?) խան, 19 թիւ գրասենեակը 10—1

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Թանս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	32	35
Ամէնէն բարձր գին	»	32	38
Ամէնէն վար գին	»	32	22
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	124	75
Ամէնէն բարձր գին	»	125	25
Ամէնէն վար գին	»	123	50
Թումպաքօ	»	148	—
Ամէնէն բարձր գին	»	148	—
ԲԱՑՈՒՄ Փետր. 1/14			
Օսմ. Թանս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	32	$37\frac{1}{2}$
» » » » ժամ 6ին		32	38
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	125	25
» » ժամ 6ին		125	$37\frac{1}{2}$
Թումպաքօ	ֆր.	150	—
Թումպաքօ բաժնեթ.	ղրշ.	620	—
» պարտաթ.	ֆր.	494	—
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	259	—
Եգիպտ. Կրէտի Ֆոնս.	»	267	—
Անատոլուի երկթ. պարտթ.	»	525	—
» » բժնթ.	Ա. Ո.	12	30
Հէլլենիկ պարգեւատար Թուղթ	ֆր.	419	—
Քարտի Կ. Պոլսոյ	»	498	—
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	—	—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4	25
ՍՈՒԼԱՆՑ			
Թօնթոլիտ(?) մէկ օրուան	Օ. Ո.	2	30
» ...ը օրուան	»	6	—
Րումէլիի Երկթղ. »	ֆր.	3	25
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ			
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	30
Անգլիական ոսկի	»	110	04
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	—
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	06
Բէշլիգ	»	51	06
Նոր Մէթալիք	»	106	—
Ռուսաց Թղթադրամ(?)	»	8	60
ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109	3/8
» » » տար. ծալ.	»	109	1/8
» չէք	»	110	3/8
Փարիզ 3 ամսուան թղթ.	ֆր.	23	—
» » » Առևտ. »	»	23	05
» չէք	»	22	$82\frac{1}{2}$
Վիեննա չէք	քուրոն	21	77
Բեռլին չէք	մարք	18	58
Իտալիա չէք	բուալ(?)	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 13			
Օսմ. Թանս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	60	50
» » » Գ.	»	32	37
» » » Դ. բաց.	»	29	87
» » » Դ. գոց.	»	29	87
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	14	12
Եգիպտական միացեալ	»	107	75
Անգլ. Քօնսոլիտէ	»	93	06
Այտընի Երկաթուղի	»	14	—
Փոխառութիւն [illegible]	»	86	50
» Հելլենական 1881	»	43	—
» » 1884	»	43	—
Մօնօպօլ »	»	44	50
Պորտուգալ. փոխառ. 1888	»	92	—
» » նոր 1892	»	91	25
Փոխառ. Թուրքի վրայ	»	25	$36\frac{1}{4}$
Թումպաքօ	»	5	87
Դրամանիշք(?)		4	—
ՓԱՐԻԶ, Փետր. 13			
Օսմ. Թանս. Սէրի Դ. բաց.	Ա. Ո.	30	30
Օսմ. Թանս. Սէրի Դ. գոց.	»	30	30
» » » Գ.	»	32	80
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	129	25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	605	—
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ. 4%	»	474	—
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	100	10
Ռէժիի Լիոնէ(?)	»	1125	—
Պանք ալ Բարի(?)	»	1114	—
Սպանիական արտաքին	»	91	75
Իտալական Ռանթ	»	102	52
Թումպաքօ	»	148	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	155
Դրամանիշք Ֆրանս. Պանքայի		3	—
ԲԵՐԼԻՆ, Փետր. 13			
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103	60
» » բաժնեթ. 60%	»	98	50
Րումէլիի Երկաթուղի	»	129	20
Օսմ. Թանս. Սէրի Դ.	»	30	50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	320
Դրամանիշք		4	—
ՎԻԵՆՆԱ, Փետր. 13			
Փոխառ. Փարիզի վրայ	քուրոն	95	45
» Լոնտոնի վրայ	»	240	—
Րումէլիի Երկաթուղի	»	120	—
Օսմ. Ռէժի	»	343	—
Դրամանիշք		3	1/4

ՏՈՔԹ. Լ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

Վիրաբոյժ—Մանկաբոյժ,
Մասնագէտ կանանց հիւանդութեանց.
Վիեննայի Բժիշկ.

Կ'դարմանէ ներքին և արտաքին հիւանդութիւնները։ Կ'կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ վերջին կատարելագործեալ դրութիւններով։ Փարիզի, Նանսիի հիւանդանոցներու մէջ երկար տարիներ օգնական բժիշկի պաշտօնը վարած է։ Գործնական և փորձառական երկար ուսումնասիրութիւններէ վերջ, Կ. Պոլիս հաստատուած է Բերա, Թագսիմ—Պաշը(?) 136 Բնակ. ուր հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջ ժամը 1—3 (Ը. Ե.)։ Երեքշաբթի նոյն ժամուն կ'դարմանէ ձրիաբար կարօտ հիւանդները։ 50—25

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ՎԱՐՁՈՒ
ՏԵՔՈՆԵՐ, ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ
(Appartements)
Ընդարձակ, Հանգստաւէտ, Օդասուն
Մեծամեծ(?) Սուլթան(?) Համամի
Հրապարակին վրայ, շինուելիք(?)
տարեկան(?) ... ՔԱԹԸՐՃԸ ՕՂ
ԼՈՒ ԲԱՍԱՃԻՆ մէջ. Դիմել
Սեղանաւորին. 60—31

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՆԿՐՈՒԱԶ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ, ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՓՈՒՏԱՐԷՍԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332,000,000 ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114,000,000 ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անկեղծ գիներով. —ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու և կենաց՝ չնմանելի մասնակցութեամբ և երաշխաւորեալ տոկոսի առկրով, որոնք հոյժ ... դրամաժիոթ ու մանկ տղայոց դրամագլխի կազմութեան, և ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ՓՆՏՌՈՒԻՆ։

Դեր-Գործակալութիւն
Ղալաթիա, Ինայէթ խան, Թիւ 10, Օսմ. Պանքային դիմաց

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՈՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱԴԵԱՆԻ
Վալիտ Պառնասեան խան

ՏԱՐԵԳԼԽՈՅ ԱՌԹԻՒ

Սրտաչ Իսքենտեան Թղթավաճառատունը
41, Սուլթան Համամ փողոց, 41
ի վաճառ հանած է
Տօմարներ և Տետրակներ
Եւրոպայի ամենէն առաջնակարգ գործարաններու։

Օրհնոյիւ, Մայրիկոյիւ, Սենտուկ, Զեռատետր, Մթերատետր, Տոմարակաց տրամադրութեան էն. էն. էն. պղնձապատ, կաշեկազմ, լաթակազմ և Թղթակազմ։

Օրհնոյիւ—Մայրիկոյիւ
մէկ տետրակի մէջ։ Ամենամեծ դիւրութիւն մը վաճառականաց համար։

Ֆօթոյի տետրակներ և Նամակ ու հաշուեցոյցի դասաւորման յատուկ տետրակներ (քլասէօր)։

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՅ ԱՌԹԻՒ
բարեմաղթութեան չտեսնուած սիրուն քարթեր, ծաղիկներ, էն. էն., Դրպանի և գրասեղանի Ծաղկամանիկներ։ Բազմաթիւ առարկաներ նուէրի համար. Նաղամար, գրիչ, մատիտ, կրկնատուփ, Թղթապահ բորդքաղ էն, էն. էն.

Գրասենեակի պէտքեր
Ճօթ, մելան, տոկուն և չափաւոր գիներով։

Տպագրութիւն
Նամակի ու պահարանի գլուխներու, հաշուեցոյց, փոխանակագիր և պարտամուրհակ, չրջաբերական, մահազդ էն. էն., Հարսանեկան հրաւիրագիր և նշանտուքի քարդ նորաձև, սիրուն և աժան գիներով։

Վաճառական յանձնարարութեանց մասնաւոր փութեամբ կ'առնուի։ Ամէն տեղեկութիւն անմիջապէս կ'տրուի։ Ամէն յանձնարարութիւն շուտ կ'գործադրուի և կը ղրկուի։

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՐՈՒԱՆԴ ԻՍՔԻՒՃԵԱՆ
41, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՓՈՂՈՑ, 41

ԻԼԱՆ

Հէյպէլի Ատասը քէօշկի Մէքթէպի Գահրիյէի Շահանէ միւլհեքիլմեմնուն Իօփելէ պաղչէսաքի մէյհուր կաղինօնըն միւֆրեզեթը խիճարը խիթամ պուլաբըղընտան մաղմիւլթեմվիլմէթ մէզքիւր կաղինօ էյնի. աէնքյաբէ վէրիլէճէք վէ իհալէի գաթիէսինիհալուսս իտէճէք Շուպաթ այընըն 28ինճի կիւնիւ վաղթը զաւալիւրաէ իճրա գըլընաճաղըր։

Թալիփ օլանլարըն բաղար վէ չարշէմպիհ կիւնլէրի Մէքթէպին Իտարէ Մէճլիսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

* *

Հէյպէլի Ատասը քէօշկի Մէքթէպի Գահրիյէի Շահանէ միւլհեքիլմեմնուն Իօփելէ պաղչէսա միւֆրեզէ վէ ղայէթ էյլէնճէլի ծթէլին միւսաէթը խիճարը խիթամ պուլաբըղընտան մա միւլթեմվիլմէթ մէզքիւրի օթէլ էյնիւաէն խիճարէ վէրիլէճէք վէ ֆէօմիէի գաթիէսի Շուպաթըն 28ինճի կիւնիւ վաղթը զաւալիւրաէ (էօյլէ վաղթը) իճրա գըլընաճաղըր։

Թալիփ օլանլարըն բաղար վէ չարշէմպիհ կիւնլէրի Մէքթէպին Իտարէ Մէճլիսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ 7—2

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանը մտնել փափաքողներուն Թէ վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ 1903 (1319) Մարտ 22ին (Ապրիլ 4)։ Ընդունելութիւնները հետեւեալ պայմաններով տեղի պիտի ունենան։ Վարժարան մտնել ուզողներու պէտք է առնուազն 18 տարեկան ըլլան. բարոյականութիւն չէլլար։ Ընդունելիներուն հետեւեալ նիւթերու վրայ քննութիւն պիտի անցընեն. 1. Թուաբանութիւն. 2. Երկրին մէջ խօսուած մէկ լեզուն գրել գիտնալ. Քննութիւնները Թուրքերէն լեզուով տեղի պիտի ունենան։ Շերամաբուծական վարժարան ընդունուելիք աշակերտներուն Թիւը միայն 30 հոգի նշանակուած ըլլալով, այդ 30 աշակերտները պիտի ընտրուին քննութեանց մէջ ընտրուելիներու յաջելիք Թիւերուն համաձայն։ Հետեւաբար վարժարան մտնել փափաքողները նշանակուած Թուականէն առաջ պէտք է իրենց խնդրագիրներն բաց ընէն Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանին Տնօրէնին, և բացման օրը ներկայանան, իրենց ծննդեան վկայագրով և բարի վարքի վկայականով մը։ Բ. տարեշրջանի աշակերտներուն ալ կ'ծանուցուի Թէ պէտք է վարժարանը գտնուին Բշ. օր, 24/6 Ապրիլ 1903 (1319). իրենց դասերը պիտի վերսկսին միեւնոյն օրը, ճիշդ ժամը 6ին (Ռ. Թ.)։

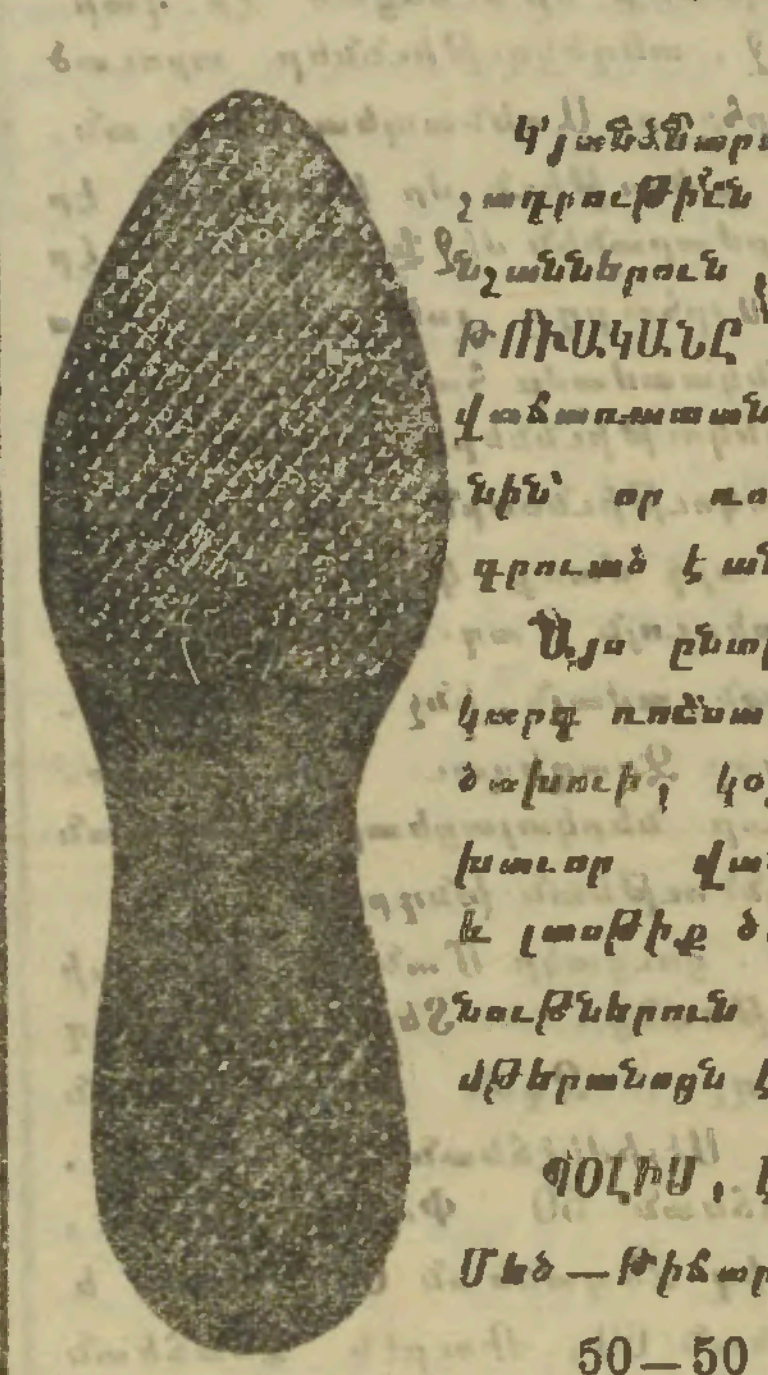
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
8/21 Յնվր. 1903 — 10—10

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մեր բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք Թէ ՀԱՍՑԵԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երեք ամ. նամակի բանի անհրաժեշտ է։ Առանց Թէ աղ, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ Կ'ՄՆԱՑԷ.

ՔԷՕՇՔԼԻՒ ՀԱՄԱՄԸ

Պօյազիչի ճիվարընտա Թավշան Թաշընտա Քէօշքլիւ համամըն աալը գաթէն խալիս Գըրգչէլմէ սույը օլտուղը կիպի պու քէրրէ միւթէճէրիը ճէտիտ Թարաֆընտան տէրունը սըհհէթ նօգտայի նազարընտան Թանզիֆ իտիլմիշ օտալարըն տիվար վէ էտըլէրի խալըլար իլէ Թէֆրիշ վէ ուչագլարը ճէպինէ մախսուս օտալարա էլէկթրիք զիլլէրի Թալիգ օլունմուշ վէ Թազըմլարը էն ալաընտան օլարագ Թէճտիտ վէ տիկէր համամլարտա էզգէրը ճիհէթ միւրէճճաա օլաալը համամ խատէմէ իւճրէթի ասլի վէրիլմէյէճէք հալընտէ օտալարընտա պիրինճի տէրէճէ պօղչա Թաղըմը իլէ ձէնէ սապօն պէշտամալ օլտուղու հալտէ (պէշ) ղուրուշ, ձէնէ սապօն օտամարըը հալսէ (իկի) ղուրուշ վէ տիկ սաւաքալարընտա չըքմա իլէ (իքի) ղուրուշա միւլթեէրիսինի գապուլ իտէճէքինի վէ Թէչրիֆէ րաղպէթ պույուրան զէվաթըն գէրամըն հէր հալտէ մէմնուն օլաճաղը Թաւսա վէ փազար կիւնլէրի ազլամա գատար վէ սայիր կիւնլէրտէ սապահլըղըն սաաթ պէշէ գատար էրքէքլէրէ վէ սայիր զէմանլարտա գատընլարա օտալար աչըղ օլտուղու իլան օլունուր։ 5—5

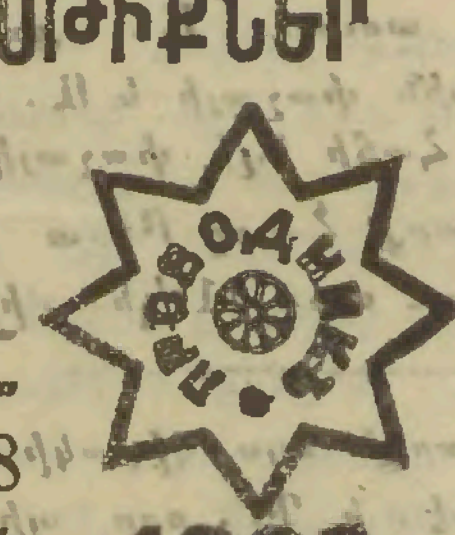
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ "ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ,,

Կ'յանձնարարուի ամենուն ազէկ ու շողութիւն ըսել չուրծի սա չորս Նշաններուն, և մանաւանդ 1888 ԹՈՒԱԿԱՆԸ կրող ԱՍՏՂԱՆԻՇԻՆ, ու վաճառատան «ԲՐՕՎՕՏՆԻՔ» անուններ՝ որ ռուսերէն գիրերով գրուած է անոր մէջը։

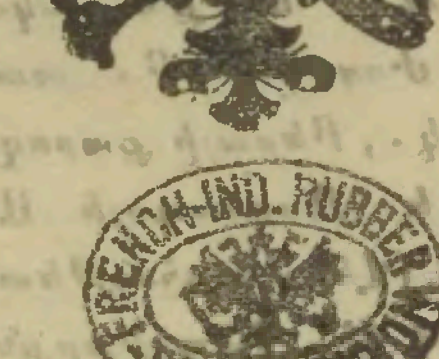
Այս ընտիր և առաջնակարգ ռուսական լաստիքներ կը ծախուին, կօշիկի ամէ՛ն գըլխաւոր վաճառատուններուն և լաւթիք ծախող բոլոր խանութներուն մէջ։ Ու բուն մթերանոցն է՝

ՊՕԼԻՍ, ԷՆՏ. ՔԼՕԼԼԷ
Մեծ—Թիճարէթ խան Թիւ 4
50—50

1888

ԱՊԱՔԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՆԻՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Մեծ քաղաքներու մէջ չատ անգամ պատահած էք անչուշտ, մանկամարդ աղջիկներու եւ գեղատի տղոց, որոնք իրենց նիհար կազմուածքով, աժգոյն դէմքով եւ սպառած մարմնով արդեանցոնը կը չարժեն մարդուս։ Անարիւնութեան զոհեր են ասոնք, որք կեանք աղքատութեան հետեւանօք ցած, խոնաւ եւ հակաառողջապահական տեղեր բնակիլ ստիպուած ըլլալով գաղբած են զարգանալէ եւ կամ հարուստ ընտանեաց փափկասուններ, որոնց մասին տրուած անտեղի հոգածութիւնն ու կոյր խնամքը Թոյլ, նիհար և աժգոյն եւ տկարակազմ ըրած է զիրենք։

Այս զառամարզը զօրացնելու, ուժովցնելու եւ անոնց երեսին գոյները բերելու համար աղդու, զօրաւոր եւ միանգամայն ամենուն դիւրամատչելի դեղ մը պէտք էր։ Եհա այս դեղն ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ է, որ ձեռն երեքէն ուշ տեւելի hos պարունակելով հանգի՛ն աւտր պէս զանկացեցին չէ. անկէ աւելի գիտնացած է եւ խիստ քաղցրաճաշակ։

ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ չրջաւով կ'ազդէ եւ անմիջապէս զարման մ'է. տկարակազմ, նիհար ու աժգոյն անձանց, հիւանդութենէ ապաքինողներու եւ տրբունքի հասնող օրիորդներու համար։

Այս գինին բաղադրութեան մէջ hostն զատ, մեծ քանակութեամբ ալ քանինն կայ, որուն կազդուրիչ, զօրացուցիչ ու վերանորոգիչ ազդեցութիւնը հանրածանօթ է։

ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ ազդեցութիւնն աշխարհի ամէն կողմն հաշակուած ըլլալով, չատ մը չահամոլներ անոր կեղծը ու խարդախեալ նմանութիւնը պատրաստած են ու կը ջանան միամիտներուն հաւատացնել Թէ, անոնք ալ Նուրիւ ... ծանի, այս կարգի խարդախեալ խօսքերու, ՆՈՒՐԻՒ ԳԻՆԻՆ Է ՄԻԱՑՆ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղագործներուն եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԵՌ

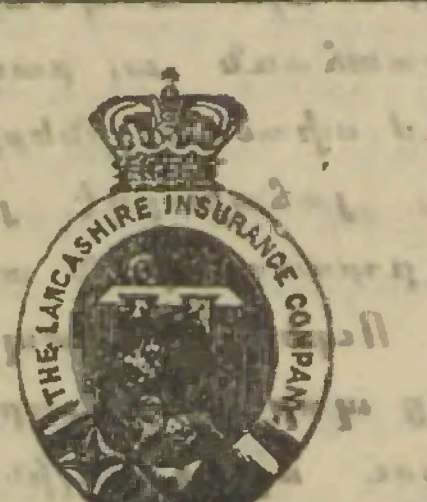
Տղաքը կաթթէ կտրելու կարգ դիւրացնելու և միեւնոյն ժամանակ անոնց առողջութիւնն ապահովելու համար Ֆօսֆաթին Ֆալիեռ կ'կերցնեն, վեց ամսուան հասակէն սկսեալ։ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԵՌԸ չօքօլայի պէս քաղցրահամ, անուշահոտ և սննդարար նիւթ մ'է. զոր տղաք մեծ ախորժով կ'ուտեն և քանի ուտեն, այնքան կ'ուժովնան, կ'գիրնան, կ'զօրանան, չուտով ոտքի կ'ելլեն և ատամնաբուսութեան ժամանակ առողջ կ'ըլլան։

Ֆօսֆաթին Ֆալիեռը մասնաւորապէս սա յատկութիւնն ունի որ տղոց ոսկորները կ'զօրացնէ և կ'նպաստէ անոնց աճման, հետևաբար կանխէ տղաքը մանկութեան հիւանդութիւններէ։

Հազարաւոր լուրջ փորձեր կ'ապացուցանեն որ Ֆօսֆաթին Ֆալիեռով սնած տղոց տղաք, իրենց կաթնկերութեան ժամանակ առողջ, կայտառ և ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան։ Բայց ի տղոցմէ, ամէն հասակէ անձինք գործածելով Ֆօսֆաթինը կ'կազդուրուին ու կ'զօրանան։

Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղատուններուն և դեղի վաճառատուններուն մէջ։ 26—9

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Միօյեալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.
Դրամագլուխ և պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝
Լիվրբուլ, 1 North John St.
Լոնտոն, 28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեանս սկզբունքն է փնտռել միջակ և արդար

ՀԱՆՔԱՅՆՇԱՐ (diagonal)

վճարում
արագ ամբողջ վաճառականաց վըստահութիւնը գըրաւած է։
Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ
ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ ԸՆԿ.
Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։
ԱՆՏ. ԹԷԼԵԱՆ
Փոխ—Գործակալ ի Պոլիս
Ալեանաք խան, Թիւ 11 և 12։
Փոխ—Գործակալ յԱդրիանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իքիգարդաշլըխան
Ուրիշ Փոխ—Գործակալութիւններ Թուրքիոյ էլխատ քաղաքներու մէջ.

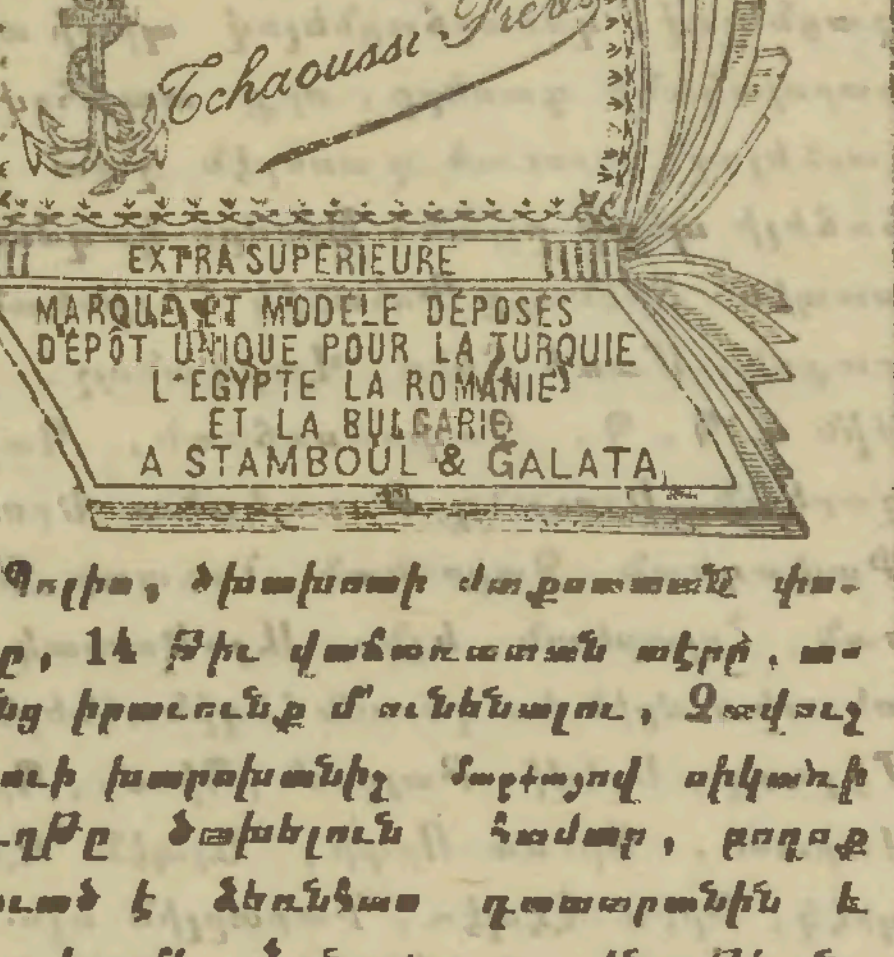
ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԷՐԶԻ
Անգլիական հռչակաւոր ծովային ապահովագրական ընկերութիւն

Դրամագլուխ	2,000,000	Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար	1,055,000	» »
Տարեկան հասոյթ	500,000	» »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք և դրամածրար ծովային արկածոց դէմ. —Գիները խիստ չափաւոր։
AGENTS: —Bond Sellar & Co

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՈՐՆ Է ԵՒ ՈՒՐ ԿԱՐԵԼԻ Է ԳՏՆԵԼ
Բուն Չաւուշ Օղլու սիկառէթ ծխաթուղթը

Պոլիս, Ծխախոտի մաքսատան փողոցը, 14 Թիւ վաճառատան տէրը, տեանց իրաւունք մ'ունենալու, Չավուշ Օղլուի խարդախներէ ներկայով սիկառէթ Թուղթը ծախելու համար, բողոք տրուած է Ձեռնհաս դատարանին և միւս կողմէ Հանրօգուտ չինութեանց Նախարարութենէն «կրկին խարիխ» վաճառանիշը գործածելու արտօնութիւն առնուած է։ Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է դիմել Պոլիս, Ալեմտա—Համամ, Ճէլաիր խանէ Թիւ 24 վաճառատունը, և աւշադրութիւն ընել «կրկին խարիխ» վաճառանիշին և 24 Թիւին։ 65

Այցելութիւն,	ԶՐԻ
Օրինակ,	ԶՐԻ
Փորձ,	ԶՐԻ
Գնահատում,	ԶՐԻ

Մեր Վաճառատան տէսակ տեսակ կը հասնին Հնդկաստանի, Սէյլանի, Չինի և Ճավայի ընտրելագոյն ագարակներէ

ԹԷՅԵՐ

որք մեծ քանակութեամբ կ'ազարին։ Այս անգամ հասած և հասնելիք լաւագոյն Թէյեր չատ գոհացուցիչ գներով կ'վաճառուին։ Տուներու մէջ գործածուելու Թէյեր չատ խնամով զատուած են որք գոհ կ'թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԷՄՇԱՆԻ Վաճառատունը, Թահմիզ փողոց, Թիւ 49, Կ. Պոլիս։

Գաւառներու յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով։ 57

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ
Կ. Պոլիս, Նo 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ՊԱՅՄԱՆՔ ''ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՑ »	1 ½ »
ՁՐԻ ԳԻ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	20 Ղր.

Բոդդ լոքալով 12 դրշ.
ՏԱՐԵԿԱՆ » » » 2 Մէճ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄ. 18 ԵՌԱՄ. 9 Ֆր.
ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 դրշ. — 20 ՖՐ.ՆՈՑ 94 ½ դրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 դրշ.
Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար։ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ
Թղթատարութիւնը՝ մեր վրայ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (57)

ԹԱՐԳՄ. ՕԳ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՁՈՀԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՐՔ

ՄԱՅՐՆ ԵՒ ՈՐԴԻՆ

ԼԶ

—Անցեալ Հինգ., 24ի օրը կ'յիշէ՞ք, հարցուց Բէքօլէ ճաշարանին տիրոջը։

—Անհ, այո՛։ Այն օրն էր որ սկսան մեծ ողողումները։

—Ամփոփեցէք ձեր յիշողութիւնը։ Հոկտ. 24ի գիշերը միակամի մը չտեսա՞ք։

—Վստահաբար կ'ըսեմ Թէ ոչ։ Այն գիշերն հոս էի, վեցհակ մը յաճախորդներով։ Անծանօթ կին մ'ալ կար որ կարծես մէկուն կ'սպասէր։ Ժամ 11ը նոր զարկած էր, երբ փոթորիկն սկսաւ։ Որոտաց, փայլատակեց։ Տանս երերաց։ Աղջիկ մը ... հոս եկաւ։

—Աղջի՞կ մը, պոռաց Սդա—Բի։

—Այո՛, նոյն իսկ սարսափահար և խեւլայեղ երեւոյթ մ'ունէր։

—Ի՞նչ կ'ուզէր։

—Պաս կղզիի դղեակին ճամբան կը հարցնէր։

—Պատասխանեցի՞ք։

—Անծանօթ կինն առաջարկեց տանիլ զինք և միասին մեկնեցան։

—Ի՞նչպէս էր այդ աղջիկը։

—Խարտիշահեր, սիրուն, առ առաւելն 16 կամ 17 տարու, որչափ որ կրցայ գատել։

Բիքօլէ տեղը մասնուած էր։ Լուսանկարն հանեց։—Կ'ճանչնա՞ք այս դէմքը, ըսաւ։

—Այո՛, Միսիւ, այո՛։ Ահ ճիշդ սա է։ Այն աղջիկն է։

—Կ'ըսէք Թէ Պաս կղզիի դղեա՞կը կ'երթար։

—Անշուշտ, քանի որ երթալիք ճամբան կ'հարցնէր։

—Այդ ճամբան ո՞րն է, ըսաւ Սդա—Բի ոսկի մընետելով սեղանին վրայ ուր կը գտնուէր իր անաւարտ ճաշը։ Վրան տուէք։ Պիտի մեկնիմ։ Այդ ամարանոցը պիտի վազեմ, պիտի հարցաքննեմ, և պէտք է որ պատասխանն ինծի։

—Բայց, Միսիւ, ըսաւ ճաշարանին տէրը, Պաս կղզիի ամարանոցը գոյութիւն չունի այլ ևս։

—Գոյութիւն չունի՞, կրկնեց Սդա-նիսլաս։

—Ո՛չ, Միսիւ։ Հոկտ. 24ի գիշերը փլաւ, հիմնայատակ կործանեցաւ ջուրերէն։

Սդա—Բի աժգունեցաւ։—Ջոհեր կա՞ն, հարցուց այլայլած ձայնով մը։

—Ցայտնի չէ, սակայն հետեւեալ օրը, կղզիէն ոչ չատ հեռու, Մարնի մէջտեղը, արմատախիլ ուռենիի մը կոճղին տակ, խեղճ աղջիկ մը խեղդուած էր։

—Խարտիշահե՞ր էր, գեղեցի՞կ էր։ Տեսա՞ք։

—Ո՛չ, Միսիւ, հետեւապէս չեմ գիտեր։ Բայց Բրէջէյի Բոմիւէրը տեղեկութիւն կրնայ տալ ձեզ, եթէ սակայն կ'հետաքրքրուիք այս գործով։ Տեղեկագիր պատրաստած է։

—Աստուած իմ, Աստուած իմ, մրմռաց Սդա—Բի։ Եթէ ան ըլլա՜յ։ Չեմ գիտեր ի՛նչ բնազդում մը կ'ըսէ ինծի Թէ ան է։ Ահ, այո՛, Բոմիւէրին պիտի երթամ։ Հիմակ անմիջապէս պիտի երթամ։ Նորէն կ'ըսեմ, ստակիս վրան տուէք։

Մալբէրդիւիի դրասենեկին նախկին պաշտօնեան աւելցուկ դրամը գրպանեց առանց հաշուելու, կամուրջէն անցաւ և ծիւնին մէջէն քալեց գնաց դէպ ի Բրէջէյ գիւղի Բոմիւէրութեան պաշտօնատունը։—Միսիւ ըսաւ Բոմիւէրին, ուղղակի խնդրին մէջ մտնելով, Հոկտ. 24ի ողողման զոհերուն մէջ ջրագրգիռ աղջիկ մը կ'գտնուի, ըսին ինծի։

—Ճիշդ է, աղջիկ մը, զոր քաջարի աղտատարներ փրկեցին բարեկամէի մը Տիկին կամ Օրիորդ Ֆանի Վէրնոյի պատկանած ամարանոցի մը մօտէն։ Պաս կղզիի այդ ամարանոցը փլաւ։

Բիքօլէ տեղէն ցատկեց։ Դիպուածն իրեն կ'ղրկէր Թանկագին տեղեկութիւն մը որմէ կ'յուսար օգուտ քաղել։—Ֆանի Վէ՞րնո, կրկնեց։

—Կ'ճանչնա՞ք այդ կինը։

—Միայն անունով։ Դանք ջրագրգիռ աղջկան։ Տեսա՞ք զինքը։

—Անշուշտ։

—Կ'ճանչնա՞ք։

—Հարկաւ։

—Դիտեցէք սա, ըսաւ Բիքօլէ և երբորդ անգամ դրպանէն հանեց աղջկան լուսանկարն և Բոմիւէրին ցոյց տուաւ։

—Ա՛հ է՛, ճիշդ ան է, պոռաց Բոմիւէրը։ Տարածկուսիլն անկարելի է։

Բիքօլէ կ'խոկար և կուլայի միանգամայն և կ'մտմտայէր։—Հիմակ զիս խնդիր տեղ պիտի դնէք, Միսիւէ՛։ Հաւատացէք որ խնդրս գլուխս է, բայց այս վայրկեանիս, ինչպէս կ'տեսնէք, ուրախութիւնը կ'զինովցնէ զիս։

—Այս աղջիկը ձեր ազգակա՞նն է։

—Ո՛չ, Միսիւ, բայց ընտանիքը չատ աղէկ կ'ճանչնամ։ Ո՞ւր տարին խեղճ աղջիկը։

—Չեմ գիտեր։ Անշուշտ տեղեկութիւն կրնան տալ ձեզ Տ.գ. Օժէի զարմանատեանէն։ Տօքդորն հաճեցաւ առժամապէս տալ այն խնամքները զոր կ'պահանջէր իր վիճակը։

—Այս պատահական մարդը, այս տօքդորն ո՞ւր կ'բնակի։

—Բրէջէյի ճամբան բռնեցէք, և հոսկէ երեք քիլօմէթր հեռու, գիւղին մէջ, ձախ կողմերնուն վրայ, պիտի տեսնէք զարմանատունը։

—Շնորհակալ եմ, Միսիւ, ի բոլոր սրտէ շնորհակալ եմ։

Եւ Բիքօլէ ճամբայ ելաւ Տօքդ. Օժէի զարմանատունն երթալու համար։

* *

Սէզար դը Ֆոսառ, իր աչխատութեան սենեկին մէջ փակուած, աչքին առջև ունէր ժամացոյց մը և Օրլէանի կառախումբերուն մեկնման ժամերը կ'քըններ։ Թուղթի կտորի մը վրայ գրեց հետեւեալ Թիւերը.—

Բոյէյէ Դինուալ	Ժամանում Օրլէան
5.15	9.15
7.45	10.12

—Գործը կարգին է, ըսաւ յետոյ։ Պէտք է որ Ժաք Սօրօ, Վերժիի Կոմսին նախկին կառապանը, մեկնի ժամ 5.15ի կառախմբով և Բասդիլ Վիվանի Իշխանը՝ 7.45ով։ Ժաք գիտէ Սրափուշի դղեակը, քանի որ Կոմսին ծառայութեան մէջ եղած ատեն ալ քանիցս գացած է հոն։ Դուռը չուտով պիտի գտնէ։ Գալով Իշխանին, ա՛ն ալ գիտէ դղեակին ո՛ւր ըլլալը։ Գործն ինքնիրեն պիտի քալէ։

Սէզար նամակի երկու Թերթ Թուղթ առաւ, և մէկուն վրայ գրեց սա տողերը, գիրը կեղծելով. «—Մառի տը Վէրժի Կոմսուհին Սրափուշի դղեակն է։ Դարաստանին տաղաւարին մէջ կ'բնակի առանձին և հոն կ'ընդունի իր մտերիմը։ Կէս գիշերին, անոր քով պիտի երթայ այն մարդը զոր կ'պաշտէ։ Մարդը ներս պիտի առնուի զարաստանին ձախ կողմի պատին պզտիկ դռնէն, որսատան ճիշդ դէմը։ Կը բաւէ դուռն հրել գանելու համար։ Այսօր ժամ 5.15ի կառախմբով մեկնեցէք. —ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ»։

—Ասիկա չատ սուղ գնով պիտի վճարէր իրեն տրուած այս տեղեկութիւնը, մրմռաց Ֆոսառ նամակն աւարտելէ ետքը։ Դժբախտաբար միլիոնատէր չէ։

Պահարանի մէջ դրաւ և հասցէն գրեց. «—Մ. Ժաք Սօրօ, Լուժէն, Մ. Դյուֆ Մոնդէէյէ Սի ... Ան...ի»

Ասիկա ընելէ ետքը, Սէզար միւս Թուղթն առաւ և նոյն գրով խմբագրեց սա լակոնիկ նամակը. «—Այն զոր կ'սիրէք և որմէ կ'սիրուիք, անյայտ եղաւ։ Կ'ուզուի ձեր և անոր ամենթայդիսեանքները գաղրեցնել։ Վատ յափշտակիչը կոմս մը Վէրժիէն արտօնութիւն ստացաւ Սրափուշի դղեակին զարաստանին մէջ գտնուած տաղաւարն իր տրամադրութեան տակ ունենալու։ Հոն փակած է Լիւսիլն և կ'ուզէ բռնադատել զայն տեղի տալ իրեն։ Անոր դիմադրութենէն կատղած, որոչեց բանի ոյժ գործածել։ Այսօր, կէս գիշերին, դարաստան պիտի մտնէ ձախ պատին պզտիկ դռնէն, որսատան ճիշդ դէմը։ Այս դուռը միշտ բաց է։ Ժամ 7.45ի կառախմբով Օրլէան մեկնեցէք, և փրկեցէք Լիւսիլը։—ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ»։

Երկրորդ պահարանին վրայ գրեց Բասդիլ Վիվանի Հէքդոր Իշխանին հասցէն, ելեկտրական ղանգակն հնչեց, սովորական նշանին սպասեց, Մալբէրդիւիի քով գնաց և հարցուց.—Ուղեւոր նամակ գրե՞ց։

—Այո՛։ Հրամաններդ գործադրուած են։ Այս գիշեր հոն պիտի ըլլայ և գործադրութեան ներկայ գտնուելէն անմիջապէս ետքը, առաջին կառախմբով պիտի դառնայ։

—Ֆէրնան Վօլնէի գործի՞ն նայեցա՞ր։

—Գծուածքը պատրաստ է և լրագիրներուն մէջ պիտի երեւի, երբ ժամանակը գայ։ Մարքիզուհիին բոլոր Թուղթերը քովս են։ Հիւանդութիւնն արագ արագ կ'յառաջդիմէ։ Խեղճ կինը կորսուած է։ Պէտք է աճապարել։

—Ամէն բան կարգին է, ըսաւ Սէզար ձեռքերը չփելով։

ԼԷ

Ֆոսառ չուտով ճաչեց, հագուեցաւ, դուրս ելաւ, Շանզ Էլիզէ գնաց, Օրադուար տիւ Բուլ փողոցի անկիւնը կեցող յանձնակատար մը կանչեց, հարիւր սու դրաւ ձեռքն և ըսաւ.—Սա նամակն իր հասցէին տարէք։ Հոսկէ երկու քայլ անդին է։ Պատասխան չկայ, բայց պէտք է տիրոջը ձեռքն յանձնել, և եթէ դուրս ելած է, սպասել։ Կ'վճարեմ ձեր վարձքը։

—Շատ աղէկ, Միսիւ։

(Շար.) Թարգմ. Փ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ